

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

Trest domácího vězení jako alternativa trestu odnětí svobody

Bakalářská práce

Autor: Monika Večeřová

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Stanislava Svoboda Hoferková, Ph.D.,
LL.M.

Oponent práce: Mgr. Martin Knytl, MCS

Zadání bakalářské práce

Autor: Monika Večeřová

Studium: P18P0130

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Název bakalářské práce: **Domácí vězení jako alternativa trestu odnětí svobody**
Název bakalářské práce AJ: A house arrest as an alternative of imprisonment

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Předmětem bakalářské práce je zmapování alternativních trestů v České republice. Detailně se zaměřuje na institut trestu domácího vězení. Práce charakterizuje současnou právní úpravu, výkon a kontrolu trestu domácího vězení, činnost probačbí a mediační služby související s tímto trestem. Empirická část práce zkoumá alternativní trest domácího vězení z pohledu veřejnosti s využitím metody dotazníku.

NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J. a kol. Kriminologie. Praha: ASPI, vyd. 2. 2004, ISBN: 80-7357-026-2

ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, 464 s. Teoretik. ISBN 978-80-87576-93-9.

ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010, 212 s. ISBN 978-80-7367-757-2.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019, xxx, 585 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3

Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. Praha: Linde, 2010, 2 sv. (xviii, 1317, xviii, 1184 s.). ISBN 978-80-7201-808-6

Garantující pracoviště: Ústav sociálních studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Stanislava Svoboda Hoferková, Ph.D., LL.M.

Oponent: Mgr. Martin Knytl, MCS

Datum zadání závěrečné práce: 20.2.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Domáci vězení jako alternativa trestu odnětí svobody vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny.

V Hradci Králové 29.4. 2021

Monika Večeřová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. et Mgr. Stanislavě Svoboda Hoferkové, Ph.D., LL.M. za vstřícný přístup, cenné rady a nápady, které mi poskytla při psaní bakalářské práce.

Anotace

VEČEŘOVÁ, Monika. Domácí vězení jako alternativa trestu odnětí svobody. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 63 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se detailně zaměřuje na institut trestu domácího vězení v České republice. Cílem práce je, čtenáři poskytnout ucelený přehled problematiky tohoto alternativního trestu. Práce je rozdělena do čtyř kapitol, v prvních třech kapitolách jsou shrnuty veškeré poznatky z odborné literatury. Čtvrtá kapitola se věnuje vlastnímu výzkumnému šetření. Bakalářská práce popisuje pojem alternativního trestu a důvody ukládání alternativních trestů. Je zde rozebrána i činnost Probační a mediační služby České republiky, která prakticky uskutečňuje výkon trestu. Dále se přímo zabývá trestem domácího vězení, jeho právní úpravou, podmínkami pro uložení trestu, povinnostmi pachatele a výkonem samotného trestu. Zaměřuje se na kontrolu výkonu trestu domácího vězení elektronickým monitorovacím systémem i kontrolu probačním úředníkem. Empirická část je zaměřena na neobornou veřejnost Kraje Vysočina. Prostřednictvím kvantitativního způsobu zkoumání, konkrétně dotazníkového šetření zjišťuje, jaké má veřejnost povědomí a postoj k trestu domácího vězení.

Klíčová slova: alternativní tresty, domácí vězení, Probační a mediační služba, výkon trestu

Annotation

VEČEŘOVÁ, Monika. *A house arrest as an alternative of imprisonment*. Hradec Králové: Faculty of education, University of Hradec Králové, 2020. 63 pp. Bachelor Thesis.

This bachelor thesis is focused on the institute of house arrest in the Czech Republic. The main goal of this bachelor thesis is to briefly characterize this alternative punishment. Work is divided to five sections. First three chapters specifies knowledges from academic literature. Last chapter includes investigative survey. Bachelor thesis describe the concept of alternative punishment and the reasons for imposing alternative punishments. There is discussed the activity of the Probation and Mediation Service of the Czech Republic, which is practically carried out of this alternative punishment. The thesis is dedicated to the legislation on the house arrest sentence, conditions for the imposition of a sentence, the obligations of the offender and the execution of the sentence. It focuses on the control of the execution of a house arrest sentence by an electronic monitoring system as well as the control by a probation officer. The empirical part focuses on public in the Vysočina Region. Using a questionnaire it finds out what the public opinion on house arrest is.

Keywords: alternative punishment, house arrest, Probation and Mediation Service, execution of house arrest

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 29.4. 2021

Podpis studenta:

Obsah

Úvod	9
1 Alternativní tresty.....	11
1.1 Charakteristika alternativních trestů.....	11
1.2 Důvody ukládání alternativních trestů	12
2 Trest domácího vězení	15
2.1 Trest domácího vězení v české právní úpravě	15
2.2 Podmínky pro uložení trestu domácího vězení	18
2.3 Povinnosti pachatele.....	20
2.4 Výkon trestu domácího vězení.....	23
3 Kontrola výkonu trestu domácího vězení.....	26
3.1 Elektronický monitoring	26
3.2 Kontrola probačním úředníkem	30
3.3 Charakteristika Probační a mediační služby	32
4 Výzkumné šetření.....	34
4.1 Cíl výzkumného šetření.....	34
4.2 Zvolený druh výzkumu a použitá metoda	35
4.3 Transformace dílčích otázek do dotazníku.....	36
4.4 Stanovení hypotéz	38
4.5 Analýza a interpretace výsledků	41
4.6 Vyhodnocení dílčích výzkumných otázek	53
4.7 Shrnutí	57
Závěr	59
Seznam použitých zdrojů.....	61
Seznam tabulek	65
Seznam příloh	66
Přílohy.....	67

Úvod

Alternativní trest domácího vězení byl do české právní úpravy zaveden v roce 2010. Domácí vězení je vedle výkonu trestu odnětí svobody druhým nepřísnějším trestem, který může být pachateli trestné činnosti uložen. Lze jej uložit pouze pachatelům, kteří se dopustili přečinu, tedy trestného činu z nedbalosti nebo úmyslného činu, u kterého je stanovena horní hranice trestní sazby do pěti let. Osoba, která je ve výkonu trestu domácího vězení je povinna dodržovat jistá omezení a povinnosti, které byly stanoveny soudem. I když má trest domácího vězení spousty výhod, je českými soudy pachatelům ukládán velmi málo. Nespornou výhodou domácího vězení je, že jedinec nadále zůstává v kontaktu s blízkými osobami, tudíž nedojde k přetrhání pozitivních sociálních vazeb. Další výhodou je, že domácí vězení není na rozdíl od trestu odnětí svobody, pro stát tak finančně náročný. Cílem bakalářské práce je seznámení se s problematikou trestu domácího vězení a činností Probační a mediační služby, která souvisí výkonem trestu domácího vězení.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části teoretickou, která je členěna do čtyř kapitol a část empirickou. Cílem teoretické části je především rozebrat právní úpravu trestu domácího vězení, popsat povinnosti pachatele, podmínky a výkon trestu domácího vězení. Tedy celkově přiblížit čtenáři této práce trest domácího vězení a jeho výkon. První kapitola je zaměřena na alternativní tresty. Je zde rozebrán pojem alternativního trestu a důvody pro ukládání alternativních trestů. Druhá kapitola se věnuje trestu domácího vězení. V této kapitole je rozebrána aktuální právní úprava, podmínky pro uložení trestu domácího vězení, jaké má pachatel povinnosti při výkonu trestu a samotným výkonem trestu. Třetí kapitola je zaměřena na kontrolu výkonu trestu domácího vězení. Zde je přiblížen elektronický monitoring odsouzených, který je uveden vyhláškou č. 465/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Dále je v této kapitole popsána i kontrola výkonu trestu probačním úředníkem. Poslední kapitola teoretické části je věnována Probační a mediační službě České republiky, která hraje významnou roli v oblasti výkonu alternativních trestů.

Součástí bakalářské práce je empirická část, která navazuje na teoretické poznatky. Cílem empirické části je zjistit, jaké má povědomí a postoj neodborná veřejnost Kraje Vysočina k trestu domácího vězení. Pro získání dat byla využita kvantitativní metoda výzkumu, v podobě dotazníkového šetření.

Bakalářská práce může sloužit veřejnosti jako ucelený přehled o problematice výkonu trestu domácího vězení či jako výukový materiál pro studenty vysokých škol, kteří studují sociálně-právní obory.

1 Alternativní tresty

Následující kapitola charakterizuje pojem alternativní trest. A pojednává o důvodech ukládání alternativních trestů. Jednotná definice pojmu alternativního trestu v současné době neexistuje. Většina autorů chápe alternativní tresty jako druhy trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody odsouzeného pachatele. Úkolem první kapitoly je vymezit užívaný termín alternativní trest a přiblížit čtenáři důvody pro ukládání alternativních trestů.

1.1 Charakteristika alternativních trestů

V současné době užívaný výraz alternativní trest není nijak přesně právně definován. Dle portálu justice se všemi alternativními tresty rozumí všechny trestní sankce, které nejsou spojovány s bezpodmínečným trestem odnětí svobody. Avšak tyto tresty jsou schopné naplnit význam a cíl trestu. České právo řadí mezi alternativní sankce trest domácího vězení, peněžitý trest (pouze za určitých podmínek), trest obecně prospěšných prací a podmíněné odsouzení počítaje podmíněného odsouzení s dohledem. Vyjma trestu odnětí svobody a výjimečného trestu se mezi alternativní sankce nezařazuje ztráta čestných titulů či vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti, protože tyto sankce jsou ukládány, pokud je pachatel odsouzen zároveň k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Tyto sankce jsou ukládány osobám, které by mohly být odsouzeny ke krátkodobému trestu odnětí svobody (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017, online)

Válková a Kuchta se zmiňují, že dle mezinárodních dokumentů OSN a Rady Evropy se alternativními tresty rozumějí takové tresty, jež nejsou spojeny s odnětím svobody a soudce je může uložit v situacích, ve kterých by byl viník odsouzen k trestu odnětí svobody. Alternativní trest by neměl zahrnovat pozbytí osobní svobody, není možno jej vnímat ani jako snížení trestu odnětí svobody. Zároveň trest musí být přiměřený spáchanému trestnému činu a trestu odnětí svobody. (Válková, Kuchta, 2012, s. 262) Z toho můžeme vyvodit, že ačkoliv neexistuje jednotná definice alternativních trestů, tak se pod tímto pojmem obvykle chápou skupiny trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody viníka, ale i přesto zaručují náplň trestu stejně, tak jako kdyby pachatel vykonával obvyklý trest odnětí svobody.

Ščerba uvádí, jako jedno z řešení, jak čelit ohrožení systému trestního práva. Užívání nových metod, tedy alternativních trestů před ukládáním trestu odnětí svobody. Alternativní tresty jsou primárním nástrojem restorativní justice a bývají označovány jako tzv. community sanctions, v překladu tresty vykonávané ve společenství. Jsou uznávány jako opravdové tresty. (Ščerba, 2014, s. 21-22)

Základním přesvědčením je zanechat trestaného na svobodě a stanovit mu omezení či sankci, která bude působit na něj a souběžně i preventivně na celou společnost. Díky takovým sankcím si pachatel utuží návyky, jež jsou potřebné k vedení spořádaného života. (Fryšták, Žatecká, 2007, s. 652-653) Černíková podotýká, že ukládání trestů, které nejsou spojovány s odnětím pachatelovy svobody, je možné chápat jako projev důvěry vůči pachateli. Tato důvěra klíčí především z pozitivních rysů osobnosti pachatele, z dosaženého stupně sociální odpovědnosti, který se odráží v postoji k spáchanému trestnému činu a také v postoji k následkům trestu, kdy se snaží o nápravu svého jednání. (Černíková, 2008, s. 182)

1.2 Důvody ukládání alternativních trestů

Tato podkapitola je věnována vymezení důvodů ukládání alternativních trestů. Ščerba uvádí, že jedním z důvodů ukládání alternativních trestů je nedostatečný efekt postihování trestněprávních deliktů skrze uvěznění viníka. Neboť tento trest na odsouzeného nepůsobí dostatečně výchovně. Hlavním důvodem ukládání alternativních trestů v České republice, je vysoký index vězněných osob. (Ščerba, 2014, s. 15) Na přeplněné věznice upozorňují Fryšták s Žateckou, přeplněné věznice se stávají problémem, který si žádá výstavbu nových věznic, což je další finanční zátěž pro stát a jeho občany. (Fryšták, Žatecká, 2007, s. 652) Česká republika začala přehodnocovat efektivitu svého trestního systému. Trestní systém využívá velmi často výkon vazby v trestním řízení a také hojně využívá trest odnětí svobody. Je nutné podotknout, že trestní řízení v České republice je poměrně dlouhý proces. (Černíková, 2008, s.185) Z toho můžeme vyvodit, že Česká republika je jednou ze zemí, kde je realizována značně ekonomicky náročná trestní politika. A je tedy nutné začít hledat nové možnosti trestání kriminality, které by tolik nezatěžovaly státní rozpočet a urychlily řešení méně závažných deliktů. Logickým krokem je snížení nepodmíněných trestů pro pachatele méně závažných trestných činů.

Další důvod na, který Černíková upozorňuje je malý účinek trestu odnětí svobody. Velmi často pak dochází k takzvané recidivě, tedy i po vykonání trestu dochází k opakované trestné činnosti. (Černíková, 2008, s. 185) Pokud bychom se zaměřili na osoby krátkodobě odsouzené, je trest odnětí svobody naprosto neúčinná prevence páchání další kriminality. (Fryšták, Žatecká, 2007, s. 652)

Dle Sotoláře: „*Hlavní důvody tohoto úsilí je třeba spatřovat zejména v tom, že alternativy trestu odnětí svobody nemají nevýhody odnětí svobody, jejich výkon je spojen s nižšími náklady a nejsou překážkou pro opětovné začlenění pachatele do společnosti, ale naopak, v řadě případů mu napomáhají. Velmi důležitá je okolnost, že alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody jsou u části méně narušených pachatelů trestných činů podstatně účinnější z hlediska odstranění hrozby recidivy než nepodmíněný trest odnětí svobody, který zpravidla prohlubuje v odsouzených pocit nezájmu společnosti o jejich osud, frustrace a křivdy.*“ (Sotolář, 2000, s. 275)

Při výkonu nepodmíněného trestu se odsouzený ve věznici stává, co se týče společnosti jejím nečinným členem. Nemá potřebu se o cokoli starat, nemá šanci ani potřebu vykompenzovat jakoukoliv škodu, která byla jeho jednáním způsobena. (Fryšták, Žatecká, 2007, s. 652) Dle mého názoru je to velmi důležitá myšlenka, kterou si spousta lidí neuvědomuje a stále zarytě věří, že nejlepším trestem je nepodmíněný trest odnětí svobody. Alternativní tresty nejsou vhodné pro všechny delikventy, ale berou v potaz a snaží se o rozvoj možností a způsobilosti pachatele řešit vzniklou situaci. (Černíková, 2008, s.186)

Člověk je vytržen ze svého přirozeného společenského prostředí a izolován od svých blízkých. Alternativní sankce poskytují odsouzeným se opětovně začlenit do společnosti. Podle Ščerby je náprava úspěšnější, pokud je vykonávána na svobodě. Tím pádem dochází i odstranění negativních jevů, které jsou přítomné při výkonu trestu ve vězení. (Ščerba, 2014, s. 21-22). Tyto negativní jevy, jak upozorňuje Vágnerová s sebou přináší především nové zkušenosti, a díky tomu dochází ke změně uvažování, prožívání, chování a hodnot odsouzeného člověka. (Vágnerová, 2004, s. 818). V průvodci trestněprávními předpisy a judikaturou je uvedeno, že je důležité při ukládání tohoto alternativního trestu přihlížet k povaze a závažnosti činu, k povaze pachatele, možnosti následné resocializace pachatele a rodinným poměrům. (Trestní zákoník a trestní řád průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2010, s. 327)

Jak už jsem v této podkapitole zmiňovala, pachatel je především vytržen z jeho přirozeného sociálního prostředí. Ščerba upozorňuje, že při výkonu trestu odnětí svobody dochází k přetrhání pozitivních sociálních vazeb, kterými jsou myšleny rodinné nebo pracovní vazby. K přetrhání těchto vazeb dochází i pokud je osoba odsouzena jen na krátkou dobu. Mnohdy dojde k tomu, že odsouzený přijde o práci, naruší se rodinné a přátelské vztahy. Díky alternativním trestům se odsouzený vyhne výrazně kriminogennímu prostředí. V takovém prostředí může odsouzený získat spoustu nových kontaktů a osvojit si dovednosti v páčání další trestné činnosti. Dále dochází i k takzvané stigmatizaci. Tedy pachatel získá nálepkou kriminálního, která má vliv na jeho návrat do společnosti. (Ščerba, 2014, s. 20-21)

2 Trest domácího vězení

Trest domácího vězení je jedním z alternativních trestů, který může být pachateli přečinu uložen. Tento trest byl do české právní úpravy zaveden v roce 2010. Následující kapitola je zaměřena na právní zakotvení trestu domácího vězení, podmínkami pro uložení trestu, povinnostmi pachatel a samotným výkonem trestu domácího vězení.

2.1 Trest domácího vězení v české právní úpravě

Následující podkapitola se snaží představit právní vymezení trestu domácího vězení v České republice. Hlavním pramenem, který udává a zároveň vymezuje podmínky pro uložení trestu domácího vězení, vychází z trestního práva hmotného. Trest domácího vězení pramení ze zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. V trestním zákoníku je tento trest upraven v ustanoveních § 60 a § 61. Dalším předpisem, který upravuje trest domácího vězení je zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, a to konkrétně část třetí, hlava dvacátá první, oddíl třetí, §§ 334a) -334 g). Dále trest domácího vězení definují vyhlášky Ministerstva spravedlnosti. Jedná se o vyhlášku č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Dále je to vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 457/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. A v neposlední řadě vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady. (Ministerstvo spravedlnosti, 2017, online)

Ustanovení § 60 odst. 1 trestního zákoníku jasně upravuje dobu trvání trestu domácího vězení maximálně na dvě léta, dolní hranice trestu není ustanovena. Dále z prvního odstavce vyplývá, že trest domácího vězení může být uložen pachateli, který spáchal pouze přečin. Tento odstavec také určuje, že pachatel je povinen dát slib, že se ve stanovenou dobu bude zdržovat v obydlí a při výkonu trestu bude spolupracovat. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Ustanovení § 60 odst. 2 trestního zákoníku uvádí, že trest domácího vězení je možný uložit jako samostatný trest pouze za předpokladu, že vzhledem k charakteru a významu činu a poměrům pachatele není nutné uložit trest jiný. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Ukládání více trestů samostatně a vedle sebe vyplývá z ustanovení § 53 odst. 1 trestního zákoníku: „*Stanoví-li trestní zákon za některý trestný čin několik trestů, lze uložit každý tento trest samostatně nebo i více těchto trestů vedle sebe. Vedle trestu, který stanoví trestní zákon za některý trestný čin, lze uložit i jiné tresty uvedené v § 52. Nelze však uložit domácí vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžitý trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění.*“ (§ 53 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Ustanovení § 60 odst. 3 trestního zákoníku definuje obsah trestu domácího vězení a závažné důvody, které by mohly odsouzenému bránit v řádném výkonu trestu.

„*Trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se po dobu výkonu tohoto trestu v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb v důsledku jeho onemocnění nebo úrazu; poskytovatel zdravotních služeb je povinen na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit.*“ (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Ustanovení § 60 odst. 4 trestního zákoníku upřesňuje časové období, které stanoví soud. V tomto časovém období se odsouzený musí zdržovat pouze v určeném obydlí nebo jeho části. Soud musí také přihlížet na pracovní dobu a k času potřebnému na cestu do zaměstnání, k péči o nezletilé děti s k vyřizování osobních a rodinných záležitostí. Pokud je pachatel věřící, může mu soud povolit navštěvovat pravidelné bohoslužby i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Trest domácího vězení má na pachatele působit především výchovně, soud tedy může odsouzenému podobu výkonu trestu domácího vězení uložit přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti, které jsou uvedeny v § 48 odstavci 4. Soud může uložit i jiná přeměřená omezení a přiměřené povinnosti, než které jsou vyjmenované v § 48 odstavci 4.

„Podkladem pro rozhodnutí o uložení vhodného přiměřeného omezení nebo přiměřené povinnosti je závěr soudu, že je třeba v zájmu prevence recidivy a tím i ochrany společnosti před budoucí trestnou činností doplnit ukládaný trest domácího vězení vhodným přiměřeným omezením nebo přiměřenou povinností. Takovou soudní individualizaci trestu domácího vězení může být např. uložení povinnosti pachateli, který se dopouští trestných činů pod vlivem alkoholu, aby se podrobil protialkoholní léčbě, která není ochranným léčením ve smyslu § 99.“ (Šámal, 2009, s. 723)

Poslední odstavec 6 § 60 definuje trest domácího vězení pachatele, který je ve věku blízkém věku mladistvých. *„Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.“ (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)*

Ustanovení § 61 trestního zákoníku řeší přeměnu trestu domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody. Stanovuje sekundární sankci pro pachatele, který záměrně maří výkon trestu domácího vězení. Každý i jen započatý jeden den nevykonaného trestu, se počítá jako jeden den odnětí svobody. (§ 61 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Velmi často byla diskutována možnost náhrady vazby domácím vězením. Tuto možnost přinesla novela trestního řádu. Od 17.5. 2016 přišel v platnost zákon č. 150/2016 Sb.. Tato novela zavedla možnost výkonu elektronické kontroly a plnění povinností uložených v souvislosti s některým opatřením nahrazujícím vazbu. Tuto elektronickou kontrolu zabezpečuje Ministerstvo spravedlnosti nebo jím zřízená organizační složka v kooperaci s Probační a mediační službou. Obviněný má povinnost umožnit probačnímu úředníkovi vstup do určeného obydlí. Pokud obviněný neplní uložené povinnosti, sdělí probační úředník tuto skutečnost soudu nebo státnímu zástupci. Dále je povinen tuto skutečnost sdělit i policejnímu orgánu, který obviněného zadrží, pokud je důvodné podezření, že bude mařit účel vazby (§ 360a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním)

2.2 Podmínky pro uložení trestu domácího vězení

Podkapitola se podrobně zabývá základními podmínkami uložení trestu domácího vězení, upravenými především v § 60 odstavci 1 trestního zákoníku. Zákon stanovuje tři hlavní podmínky, které musí být splněny, aby pachateli mohl být uložen trest domácího vězení. První podmínkou stanovenou zákonem je, že trest domácího vězení může být uložen pouze pachateli, který spáchal a následně byl odsouzen za jednání, které je dle trestního zákoníku hodnoceno jako přečin. Přečinem se míní dle ustanovení § 14 odstavce 2 trestního zákoníku: „*Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*“ (§ 14 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) Ščerba poukazuje na to, že tento alternativní trest postihuje rozsáhlou škálu trestných činů, které svojí horní hranicí trestní sazby odpovídají i zvláště závažným zločinům. A je tedy možné pochybovat o tom, zda je vhodné a smysluplné, ukládat trest domácího vězení i za závažné nedbalostní trestné činy. (Ščerba, 2014, s. 333) Kalvodová neshledává takto rozsáhlou škálu trestných činů jako nějak zvláště zásadní problém. Poukazuje na důležitost ostatních zákonných předpokladů, které by měly být nastaveny tak, aby snižovaly a odstraňovaly ukládání domácího vězení v nesprávných případech. (Kalvodová, 2016, s. 72)

Druhou podmínku upravuje § 60 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku. Podle tohoto ustanovení musí být uložení trestu vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu, tak i vzhledem k osobě a poměrům pachatele postačující, a to, popřípadě i vedle jiného trestu. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník) Šámal uvádí že, trest domácího vězení by měl být ukládán v případech, kdy je nutné uložit tvrdší trest, než je podmíněné odsouzení, ale zároveň není potřeba izolovat potrestaného člověka od společnosti. (Šámal, 2010, s. 714) Jak můžeme vidět, tak z ustanovení § 60 odstavce 1 tr. zákoníku vyplývá, že kumulace s určitými typy trestů je možná. O těchto trestech se zmiňuje Kalvodová, vedle trestu domácího vězení může být uložen peněžitý trest, zákaz činnosti nebo zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, zákaz pobytu či propadnutí majetku. Z ustanovení § 53 odstavce 1 trestního zákoníku vyplývá, že domácí vězení neleze uložit vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací. (Kalvodová, 2016, s. 72-73) Ščerba se zmiňuje, že uložení domácího vězení může vylučovat sama povaha činu. Jsou to například činy, které jsou páčány z domova a činy, jenž spadají do skupiny domácího násilí.

Dále mohou tento trest vylučovat i poměry pachatele, a to tehdy pokud tato osoba nemá zabezpečené žádné trvalé bydliště nebo žije na místě, kde žijí i osoby, které by mohly mít na odsouzeného špatný vliv. (Ščerba, 2014, s. 334)

Třetí podmínkou je písemný slib pachatele. Tato poslední podmínka je upravena v ustanovení § 60 odstavci 1 písmeno b) trestního zákoníku. Boledovičová ve svém článku uvádí, že tímto slibem pachatel souhlasí s uložení domácího vězení a zároveň souhlasí a zavazuje se, že se podřídí všem podmínkám a poskytne veškerou součinnost při kontrole výkonu trestu. (Boledovičová, 2013, s. 65) Z toho lze vyvodit, že trest domácího vězení je trestem, který nemůže být uložen proti vůli pachatele. Trest je ukládán pouze odsouzeným osobám, které s tímto trestem výslovně souhlasí. Písemným souhlasem se předchází možnosti, že by byl trest ukládán zbytečně a také, aby se snížila pravděpodobnost maření výkonu trestu. Ščerba upozorňuje, že vyžadování tohoto písemného souhlasu má dva účely. První účel je posílení resocializačního efektu domácího vězení. Druhým důvodem je zajištění bezproblémové kontroly výkonu trestu domácího vězení. V případě porušení tohoto písemného slibu a maření výkonu trestu, může být domácí vězení přeměněno na trest odnětí svobody. Přeměna trestu domácího vězení na trest odnětí svobody je ustanoven v § 61 trestního zákona. (Ščerba, 2014, s. 335-336)

2.3 Povinnosti pachatele

Kapitola je zaměřena na povinnosti pachatele, který byl pravomocně odsouzen k výkonu trestu domácího vězení. Povinnosti, které je pachatel nucen vykonávat v rámci domácího vězení, jsou vymezeny v ustanovení § 60 odstavec 3 trestního zákona.

V české právní úpravě je dle § 60 odstavce 1 trestního zákona ustanoveno, že trest domácího vězení lze pachateli uložit až na dvě léta. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) Důležité je zdůraznit, že zákon nedefinuje žádnou dolní hranici trestu domácího vězení. Osobně se domnívám, že horní hranice tohoto trestu je příliš vysoká, neboť valná většina pachatelů, kterým by bylo domácí vězení uloženo na dobu delší než jeden rok, by bez jakéhokoli porušení, trest nezvládlo vykonat. Král podotýká, že ve státech, kde bylo domácí vězení uzákoněno, je tento trest ukládán pouze v řádu měsíců. (Král, 2007, s. 235)

Primární povinností pachatele je „*zdržovat se po dobu výkonu tohoto trestu v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, nebrání-li mu v tom důležité důvody.*“ (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Trestní zákoník formuluje pojem obydlí v ustanovení § 133. Dle tohoto ustanovení se za obydlí pokládá „*dům byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.*“ (§ 133 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) Podle Šámala je obydlí velmi široký pojem. Za obydlí se pokládá místo, kde se osoba zdržuje, byť jen jako nájemce, podnájemce, na základně rodinných vztahů nebo je samotným vlastníkem nemovitosti. Zároveň jsou zde zahrnuty například ubytovny, vysokoškolské koleje, domovy důchodců, výchovné ústavy a podobně. Odsouzený pachatel má možnost, pohybovat se na i na pozemcích, které jsou přímo spojeny s jeho domem. (Šámal, 2012, s. 1392-1393) Ščerba doplňuje, místo výkonu trestu soud určuje až při rozhodnutí výkonu trestu dle ustanovení § 334 písmeno a) trestního řádu. Před nařízením trestu domácího vězení je soud povinen zjistit, jaké jsou poměry pachatele, které se týkají jeho bydlení. (Ščerba, 2014, s. 339)

Dalším podstatným elementem rozhodnutí o výkonu trestu domácího vězení, je definování doby, ve které je odsouzený pachatel povinen zůstat v určeném příbytku. V roce 2011 došlo k novelizaci trestního zákona, kterou přinesla novela č. 330/ 2011 Sb.. Ustanovení § 60 odstavec 3 trestního zákona ve starém znění, které bylo účinné do 30. 11. 2011, stanovovalo tuto dobu přímo samo, nestanovil-li soud v rozsudku jinak.

„Nestanoví-li soud v rozsudku jinak, trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určitém obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění.“ (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve starém znění) Podle Kalvodové z tohoto ustanovení vyplývá, že samotný soud měl možnost, ustanovit i odlišný rozsah pobytu pachatele v jeho místě pobytu a podle doslovného výkladu odstavce 3, vyvstává i možnost zpřísnění rozsahu pobytu. V dnešním zákoníku už není zákonný vzor, který by vymezoval rozsah pobytu odsouzeného v jeho obydlí. Je zde zmíněno i znění důvodové zprávy, podle které byla tato specifikace pro soudce příliš sugestivní. Nové znění je formulováno tak, aby soud vymezil dobu výkonu trestu každému jednotlivému odsouzenému pachateli s přihlédnutím k jeho konkrétním podmínkám. (Kalvodová, 2016, s. 75)

O změnách novely č. 330/2011 Sb. se zmiňuje Ščerba ve svém článku. Podotýká, že tato novela ukotvila v ustanovení § 60 odstavce 4 trestního zákona podmínky, na základě, kterých soud určí čas, ve kterém je odsouzený pachatel povinen se zdržovat pouze v obydlí určeném soudem, v pracovních dnech, ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Soud by měl přihlížet především na pracovní dobu a čas potřebný k cestě do zaměstnání, k péči o nezletilé děti a k vyřizování nezbytných osobních rodinných záležitostí, aby při zajišťování všech nutných potřeb odsouzeného a jeho rodiny, jej mohl přiměřeně postihnout na svobodě. Změna se nedotkla povolení návštěvy pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. (Ščerba, 2012, s. 1) Osobně si myslím, že povolení navštěvovat bohoslužby nebo náboženská shromáždění není žádné zvýhodňování odsouzených, naopak může být pro odsouzeného přínosem. Návštěva bohoslužeb nebo shromáždění může být pro odsouzeného jakýmsi impulsem, který vede k životní změně, člověk začne uvažovat, co je pro něj a pro jeho blízké důležité nebo co svým činem způsobil a jak jej může napravit.

Soud má pravomoc podle ustanovení § 60 odstavce 5 trestního zákona uložit odsouzenému přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti, které jsou uvedeny v § 48 odstavci 4. Tato omezení a povinnosti slouží k tomu, aby odsouzený vedl řádný život. Také mu může uložit náhradu škody, kterou pachatel způsobil svým jednáním. (§ 60 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) Draštík podotýká, že přiměřené povinnosti by neměly svým obsahem nahrazovat konkrétní trest. Přiměřené povinnosti by především měly směřovat k tomu, aby odsouzený vedl řádný život. Dále by měly zesílit výchovný účinek trestu. Zároveň má za úkol vést pachatele k uznání a respektování zájmů trestným činem dotčených. Nad výkonem přiměřených omezení a povinností zajišťuje Probační a mediační služba. (Draštík, 2015, s. 393)

Podle § 48 odstavce 4 písmena a) až k) trestního zákoníku soud může uložit:

„Soud může jako přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uložit zejména

- a) podrobit se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace,*
- b) podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy,*
- c) podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením podle tohoto zákona,*
- d) podrobit se vhodným programům psychologického poradenství,*
- e) zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami,*
- f) zdržet se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob,*
- g) zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek*
- h) zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek,*
- i) uhradit dlužené výživné nebo jinou dlužnou částku,*
- j) veřejně se osobně omluvit poškozenému, nebo*
- k) poskytnout poškozenému přiměřené zadostiučinění.“* (§ 48 odstavec 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Ščerba upozorňuje na to, pokud jsou odsouzenému k trestu domácího vězení uloženy přiměřené povinnosti, přiměřené omezení nebo povinnost nahradit škodu způsobenou činem, hrozí mu za porušení těchto povinností náhradní trest odnětí svobody na základě § 61 trestního zákoníku. (Ščerba, 2014, s. 346)

Na konci této podkapitoly lze konstatovat, že uvedené přiměřené omezení či povinnosti mají snahu účelně působit na odsouzeného pachatele a snaží se o jeho nápravu a odstranění špatných návyků, které by mohly opětovně vést k trestné činnosti.

2.4 Výkon trestu domácího vězení

Výkon trestu domácího vězení je upraven zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Konkrétně je vymezen v ustanoveních § 334a) až 334h), které formulují nařízení výkonu trestu, kontrolu trestu, a přeměnu trestu domácího vězení v trest odnětí svobody. (zákon č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

Fryšták uvádí, že v momentě, kdy soud nařídí trest domácího vězení dle § 334a) trestního řádu, je předseda senátu povinen zaslat odsouzenému a příslušnému středisku Probační a mediační služby nařízení výkonu trestu domácího vězení. V tomto nařízení o výkonu trestu je uveden počátek a místo výkonu trestu. Začátek trestu domácího vězení je nařízen tak, aby odsouzený pachatel měl dostatek času obstarat si své neodkladné záležitosti. Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, pachatel vykonává trest v místě jeho trvalého bydliště nebo v místě, kde se odsouzený zdržuje. Kromě osobních a rodinných poměrů musí být bráno v potaz místo výkonu zaměstnání a možnosti dopravy do zaměstnání. Místo výkonu trestu stanovuje předseda senátu. (Fryšták, 2012, s. 207) Ščerba doplňuje, že dle zákona je uvedeno bezodkladné zaslání rozsudku nebo trestního příkazu odsouzenému a Probační a mediační službě. Nicméně předseda senátu má možnost z důležitých důvodů výkon trestu odložit. Důležitými důvody je myšleno, například zdlouhavé a důkladné zjišťování skutečností, které jsou důležité pro stanovení místa výkonu trestu. Pokud by obydlí bylo pro výkon trestu nepřijatelné, pak by trest domácího vězení neměl být uložen. Co se týká času, který má pachatel na obstarání svých záležitostí. Mělo by postačovat 14 dnů od vykonatelnosti rozhodnutí, v některých případech může být tato doba i delší. (Ščerba, 2014, s. 353)

Ustanovení § 334b) trestního řádu se zabývá kontrolou výkonu trestu domácího vězení. Hlavní složkou, která zajišťuje kontrolu trestu je Ministerstvo spravedlnosti. Dále kontrolu výkonu trestu zabezpečuje Probační a mediační služba, která spolupracuje s provozovatelem elektronického kontrolního systému. (§ 334b) zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním) Ščerba uvádí, dva možné způsoby, kterými Probační a mediační služba kontroluje výkon trestu domácího vězení. Prvním možností je kontrola pomocí elektronického kontrolního systému, který detekuje pohyb odsouzeného. Druhou možností jsou namátkové kontroly, prováděné probačním úředníkem. Odsouzený je povinen umožnit vstup do místa výkonu trestu. (Ščerba, 2014, s. 354)

Ustanovení § 334c) řeší nedodržování podmínek výkonu trestu domácího vězení. Zákon zde udává, pokud odsouzený nedodržuje podmínky domácího vězení a uložená přiměřená omezení či povinnosti. Je orgán, který zajišťuje kontrolu výkonu trestu, povinen tuto skutečnost sdělit soudu, který nařídil výkon trestu domácího vězení. (§ 334c zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

Další ustanovení § 334d) se zabývá odkladem a přerušением výkonu trestu domácího vězení. Zde je uvedeno, že předseda senátu má možnost z důležitých důvodů na dobu potřebnou odložit či přerušit výkon trestu domácího vězení. Po uplynutí těchto důležitých důvodů předseda senátu odklad nebo přerušení odvolá. Trestní řád stanovuje, že tato doba, kdy je trest přerušen nebo odložen není započítána do doby výkonu trestu. Proti rozhodnutí dle odstavců 1 a 2 je možné podat stížnost, která má odkladný účinek. (§ 334d) zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

Následující ustanovení § 334e) se zabývá změnou trestu domácího vězení. Předseda senátu na návrh odsouzeného, státního zástupce či probačního úředníka rozhodne z důležitých důvodů o změně místa výkonu trestu, doby, kdy se zde má odsouzený zdržovat a přiměřených povinností nebo omezení. Předseda senátu nesmí jednat v neprospěch odsouzeného. Tím je myšleno, změna počtu hodin v týdnu ve, kterých se má odsouzený zdržovat v obydlí a rozsah přiměřených povinností či omezení. (§ 334e) zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

Upuštění od výkonu trestu domácího vězení se zabývá ustanovení § 334f). Dle tohoto ustanovení soud upustí od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, pokud byl nebo má být odsouzený vydán do cizího státu. Nebo byl dle ustanovení § 80 trestního zákona vyhoštěn. Pokud nedojde k vydání odsouzeného do ciziny, k předání nebo vyhoštění soud rozhodne, že se odsouzený vrátí do domácího vězení. Soud může upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku v případě, pokud zjistí, že odsouzený onemocněl nebezpečnou, duševní či nevléčitelnou nemocí nebo kvůli jiným závažným záležitostem. (§ 334f) zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

Poslední ustanovení § 334h) uvádí, že Ministerstvo spravedlnosti má možnost vyhláškou stanovit podrobnosti kontroly výkonu trestu domácího vězení. (§ 334h) zákona č. 141/1961 sb., o trestním řízení soudním)

3 Kontrola výkonu trestu domácího vězení

Třetí kapitola popisuje kontrolou výkonu trestu domácího vězení. Jak již bylo uvedeno v předcházející podkapitole, existují dva způsoby, kterými má Probační a mediační služba možnost vykonávat kontrolu trestu domácího vězení. Prvním způsobem je kontrola prostřednictvím elektronického kontrolního systému a druhým je kontrola prostřednictvím namátkových kontrol prováděných probačním úředníkem. Oběma způsobům kontroly se podrobněji budou zabývat následující dvě podkapitoly. Třetí podkapitola se věnuje samotné Probační a mediační službě.

3.1 Elektronický monitoring

Podkapitola je zaměřena na elektronický monitoring odsouzených v domácím vězení. Využívání elektronického monitoringu v rámci domácího vězení je ustanoveno ve vyhlášce č. 465/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

Dle Januše bylo v roce 2019 potrestáno trestem domácího vězení přibližně 200 lidí. Soudci však tomuto trestu nepřístupují často. A to z důvodu, že až do roku 2018 nefungoval elektronický monitoring odsouzených pachatelů. V září roku 2018 byl započat provoz elektronického monitorovacího systému. Po šesti měsících od zavedení systému, došlo k nárůstu ukládání trestu domácího vězení o 23 procent. (Januš, 2020, s. 39-40) Pro doplnění Januše k opravdovému provozu došlo 21. září 2018. Tento systém by měl především zvýšit účinnost kontroly výkonu trestu. Podá okamžitou zprávu, pokud se odsouzený nebude pohybovat v čase stanoveném soudem ve svém obydlí. (justice.cz, často kladené dotazy, online) Ščerba zdůrazňuje, pokud by se měl trest domácího vězení stát plnohodnotným a efektivním alternativní trestem, je zabezpečení dostatečného množství zařízení umožňujících elektronickou kontrolu odsouzených nevyhnutelné. (Ščerba, 2014, s. 357) Rada Evropy definuje elektronický monitoring jako způsob sledování, kterým se sleduje místo, pohyb a zvláštní chování osob v procesu trestní justice. V této době je způsob elektronického monitoringu založen na rádiových vlnách, biometrické či satelitní sledovací technologii. Tato zařízení jsou připojené ke sledované osobě a jsou kontrolovány na dálku. (Doporučení Rady Evropy, online)

V rámci elektronického monitorovacího systému lze nastavit různé monitorovací programy:

- a) Povinnost zdržovat se v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období.
- b) Setrvání v příkázané zóně. Umožňuje kontrolu přítomnosti osoby ve vymezené oblasti a určeném čase.
- c) Setrvání mimo zakázanou zónu. Jedná se o zamezení vstupu do stanovené zóny.
- d) Setrvání mimo perimetr chráněné osoby. Účelem je zaručit chráněné osobě vyšší míru bezpečí a okamžité intervence v případě, že dojde k porušení podmínek ze strany sledované osoby.
- e) Zdržení se konzumace alkoholických nápojů. Zde je možnost okamžité kontroly přítomnosti alkoholu v krvi. (Justice.cz, programy monitoringu, online)

Kontrolu výkonu trestu zajišťuje Probační a mediační služba ve spolupráci s provozovatelem elektronického monitorovacího systému. Dle § 7 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení, kontrola domácího vězení zajišťovaná Probační a mediační službou ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému spočívá v:

- a) Instalaci a deinstalaci elektronického kontrolního systému v místě výkonu trestu domácího vězení,*
- b) Instalaci a deinstalaci technického zařízení na těle odsouzeného,*
- c) Poučení odsouzeného o fungování elektronického kontrolního systému a o nepřipustnosti jakýchkoliv zásahů do tohoto systému ze strany odsouzeného a dalších neoprávněných osob,*
- d) Sledování odsouzeného v určeném místě po stanovenou dobu elektronickým kontrolním systémem,*
- e) Prověření dostupnosti a funkčnosti elektronického kontrolního systému,*

f) *Evidenci zaznamenaných případů nepřítomnosti odsouzeného v místě a čase výkonu trestu domácího vězení. (Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení)*

Další část podkapitoly se bude zabývat realizací elektronického monitoringu. V první řadě musí probační úředník zjistit, zda je v místě pachatele stabilní zdroj elektrické energie. Dále pak musí oblast bydliště být v území, které je pokryto signálem mobilní telefonní komunikace. Pokud by pachatel spáchal trestný čin, který by zahrnoval násilí páchané na blízkých osobách, s nimiž nadále žije v jedné domácnosti. Není možné uložit takové osobě trest domácího vězení. Poté následuje úvodní konzultace s možnou sledovanou osobou. V rámci této konzultace se úředník odsouzeného či obviněného dotazuje například na dostupnost signálů GPS a mobilní telefonní komunikace v místech, kde se dotyčný pohybuje; poškození náramku či zdraví v důsledku umístění náramku na těle při činnostech, které osoba provozuje; specifické fyzikální podmínky na pracovišti, které by mohly omezit funkčnost náramku; zdravotní stav osoby z pohledu znehodnocení elektronického zařízení ve spojení se zdravotní péčí a vyšetřeními. Po této konzultaci má probační úředník za úkol vyhodnotit získané informace, které jsou potřebné pro návrh elektronicky kontrolovaných přiměřených omezení a povinností. Dále je úředník povinen navštívit místo bydliště obviněné nebo odsouzené osoby. Zde musí prověřit dostupnost signálu GPS, signálu mobilní komunikace, zajištění přívodu elektrické energie. Co se týká domácnosti obviněné či odsouzené osoby, zde musí věnovat pozornost vlivům, které by mohly zvýšit riziko manipulace se základovou stanicí. Probační úředník musí v rámci tohoto procesu, navázat kontakt s chráněnou osobou. A to kvůli zajištění podkladů pro možnost uložení přiměřeného omezení zákazu kontaktu pachatele s obětí. Na závěr Probační a mediační služba vypracuje stanoviska k možnosti využití elektronického monitoringu. Tento návrh zahrnuje, návrh opatření a zohledňuje zvláštní možnosti elektronického monitoringu. Podle toho se nastaví intenzita elektronického monitoringu a denní harmonogram sledované osoby. (Ministerstvo spravedlnosti, Elektronický monitorovací systém, online)

Dále je v brožůře vydané Ministerstvem spravedlnosti České republiky, uveden i výkon elektronického monitoringu prostřednictvím elektronického monitorovacího systému. Aby mohl být elektronický monitorovací systém v obydlí odsouzeného nainstalován, je nutné provedení identifikace osoby, probačním úředníkem a specialistou elektronického monitorovacího systému. Specialista naprogramuje veškerá omezení a povinnosti uložené soudem do informačního systému elektronického kontrolního systému. Pro zajištění přímé reakce na provozní a bezpečnostní incidenty bylo vytvořeno operační středisko, které sídlí v prostorách Ministerstva spravedlnosti České republiky. Toto středisko funguje v neustálém režimu 24 hodin a 7 dnů v týdnu. Operátoři ve středisku mají povinnost upozorňovat na všechny incidenty a u každého incidentu musí zohledňovat závažnost každého incidentu. Pokud by došlo k nebezpečí útěku monitorované osoby nebo by hrozila přímá fyzická újma určité osobě, operátor upozorní Policii České republiky. Dále pak operátor musí vždy kontaktovat sledovanou osobou a sleduje důvody, kvůli kterým došlo k události, a snaží se nadále ovlivňovat jednání sledované osoby, tak aby došlo k ukončení tohoto chování. Po skončení incidentu pracovník vygeneruje z elektronického monitorovacího systému zprávu, ve které je uveden i způsob řešení situace a vloží ji do informačního systému pro potřeby probačního pracovníka. Pokud sledovaná osoba neplní uložená omezení nebo povinnosti, musí probační úředník tuto skutečnost okamžitě oznámit soudu, který výkon nařídil a v přípravném řízení státnímu zástupci. (Ministerstvo spravedlnosti, Elektronický monitorovací systém, online) Ščerba upozorňuje, že rozdílem mezi probačním úředníkem a provozovatelem elektronického monitorovacího systému je v tom, že podle § 334g) odstavce 1 trestního řádu, může probační úředník navrhnout přeměnu domácího vězení na trest odnětí svobody. (Ščerba, 2014, s. 358)

K 28. 2. 2021 je počet monitorovaných osob 105; z toho 50 osobám je uložen trest domácího vězení, 54 osob je monitorováno v režimu vazby s dohledem a 1 osoba je v režimu podmíněného propuštění s dohledem. (Justice.cz, online)

3.2 Kontrola probačním úředníkem

Podkapitola navazuje na předešlou podkapitolu, která byla věnována elektronickému monitoringu. Zaměřuje se na kontrolu trestu domácího vězení prováděnou probačním úředníkem.

Podle Šterna je pozornost probačního pracovníka zaměřena především na to, zda trest domácího vězení plní svůj účel a odsouzený dodržuje podmínky, které mu uložil soud nebo podmínky vyplývající ze samotného zákona. Dále má probační úředník snahu pomoci klientovi s řešením jeho osobních problémů. Tato pomoc je prováděná formou odborného poradenství, které si klade za cíl vést klienta k řádnému životu. Výkonem trestu je samozřejmě ovlivněna i rodina či osoby, s kterými odsouzená osoba sdílí domácnost, ve které vykonává trest domácího vězení. Proto je důležité, aby probační úředník byl v kontaktu i s těmito osobami. Tímto způsobem usiluje o snížení pravděpodobnosti nežádoucího chování odsouzené osoby, zároveň má snahu o to, aby nevznikl další trestný čin. Probační úředník kontroluje své klienty skrze takzvané namátkové kontroly. Kontroly jsou osobním setkáním probačního úředníka a klienta v místě jeho bydliště. Pracovník má za úkol zjišťovat nové změny či porušení podmínek, které se stanou během výkonu trestu. Tyto změny nejdříve konzultuje s klientem, dále informuje soud a navrhne další postupy. (Štern, 2010, s. 157) Čádová doplňuje, že trestu domácího vězení není jen alternativní sankcí, ale i sociální prací. Probační a mediační služba tento trest vnímá jako prostředek ke změně postoje odsouzeného a snížení recidivy. Probační služba se snaží o co nejintenzivnější kontakt probačního pracovníka a odsouzené osoby v jeho obydlí či na středisku Probační a mediační služby. (Čádová, 2010, s. 17)

Dle Štefánika se k namátkovým kontrolám váže jeden závažný problém. Tím je myšlena účinnost motivačního působení kontrol na výkon trestu. V rámci namátkové kontroly se probační úředník setká s odsouzenou osobou pouze v krátkém časovém úseku. U některých odsouzených mohou tyto namátkové kontroly být motivací dodržovat uložená omezení, ale určitě se najdou i osoby, které budou vnímat namátkové kontroly negativně. Nejvhodnější čas pro porušení podmínek jsou přibližně 4 hodiny po kontrole. Probační úředník bude dostatečně vzdálený od obydlí odsouzeného a je téměř jisté, že nebude kontrolován znovu po 4 hodinách, protože namátkové kontroly mají probíhat třikrát za týden. Druhým problémem namátkových kontrol je bezpečnost probačního úředníka, a to především při nočních kontrolách. (Štefánik, 2010, s. 7-8)

V § 1 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení, je uvedena kontrola trestu, která spočívá zejména:

- a) *v provádění namátkových kontrol úředníkem Probační a mediační služby (dále jen „probační úředník) v místě výkonu trestu domácího vězení,*
- b) *v užití elektronického kontrolního systému,*
- c) *ve vedení dokumentace o všech úkonech spojených kontrolou,*
- d) *ve vyhodnocování plnění soudem uložených přiměřených oznámení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4 trestního zákoníku směřujících k tomu, aby odsouzený vedl řádný život*
- e) *v prověřování, zda odsouzený nahrazuje způsobenou škodu v souladu s rozhodnutím podle § 60 odst. 4 trestního zákoníku a zda plní výchovná opatření uložená soudem podle § 60 odst. 5 trestního zákoníku,*
- f) *v prověřování důvodů porušení podmínek trestu a*
- g) *v informování soudu o porušení podmínek výkonu trestu nebo neplnění přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4 trestního zákoníku nebo neplnění výchovných opatření uložených soudem podle § 60 odst. 5 trestního zákoníku. (Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení)*

3.3 Charakteristika Probační a mediační služby

Pro efektivní uplatňování alternativních trestů a odklonů v trestním řízení je důležité vytvořit náležitý systém probační a mediační služby. Zákon vydaný dne 14. července 2000 č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, upravil postavení a působnost Probační a mediační služby České republiky. Zákon zřídil Radu pro probaci a mediaci, která je poradním orgánem ministra spravedlnosti. Zákon vymezuje probační činnosti uplatňované v různých stádiích trestního řízení a také upravuje postavení probačních úředníků a asistentů. (Novotný, 2004, s. 229-232)

V ustanovení § 2 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě jsou vysvětleny termíny probace a mediace takto:

- a) *„Probaci se pro účely tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, sledování chování odsouzeného, kontrola výkonu omezení a povinností uložených obviněnému a dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.“*
- b) *„Mediaci se pro účely tohoto zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.“* (§ 2 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě)

Hlavní činností Probační a mediační služby je efektivní a řešení konfliktů, které jsou spojeny s trestnou činností. Zároveň je jejím úkolem zabezpečit účinný výkon alternativních trestů a uložených opatření. Bedlivě dbá na zájmy poškozených osob, chrání komunitu a provádí prevenci v oblasti kriminality. Probační a mediační služba je propojení dvou disciplín, a to sociální práce a práva. Organizace si klade za cíl integraci odsouzené osoby do společnosti, dále má snahu zapojit i poškozenou osobu do průběhu řízení, poslední snahou služby je ochránit společnost skrze efektivní řešení sporů. (Probační a mediační služba, online)

Do práce probační a mediační služby se promítají i prvky sociální práce, kterou orgány činné v trestním řízení schopny zastávat. Z tohoto důvodu je nevyhnutelné vytvoření podobných organizací, které se budou podílet na trestním řízení, zároveň budou schopné zajistit účelný výkon alternativních trestů a v neposlední řadě budou participovat na ukládání a výběru vyhovujících případů. Probační a mediační služba by měla být organizací, která svým fungováním vede k tomu, že alternativní sankce a restorativní justice budou v širší společnosti vnímány pozitivně. (Ščerba, 2014, s. 27)

4 Výzkumné šetření

Výzkumné šetření bylo zaměřeno na zjištění povědomí a postoje k institutu domácího vězení. Cílovou skupinou se stala neodborná veřejnost Kraje Vysočina.

4.1 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, jaké má povědomí a postoj neodborná veřejnost Kraje Vysočina k trestu domácího vězení. Pro získání dat byla využita kvantitativní metoda, která byla realizovaná pomocí dotazníku.

V rámci výzkumného šetření byly stanoveny tyto dílčí cíle:

DC I: Zjistit, zda se veřejnost domnívá, že trest domácího vězení má na odsouzeného stejný nápravný účinek jako trest odnětí svobody.

DC II: Zjistit, zda by veřejnost upřednostnila trest domácího vězení před výkonem odnětí svobody.

DC III: Zjistit, zda by veřejnost upřednostňovala trest domácího vězení z důvodu finančních nákladů státu.

DC IV: Zjistit, zda má veřejnost strach z odsouzeného s uloženým trestem domácího vězení.

DC V: Zjistit, jaké má veřejnost znalosti o podmínkách trestu domácího vězení.

DC VI: Zjistit, zda se veřejnost doslechla o kontrole trestu domácího vězení skrze elektronické náramky a jestli je tato kontrola dostatečná.

4.2 Zvolený druh výzkumu a použitá metoda

Pro empirickou část bakalářské práce byla zvolena kvantitativní metoda. Jak uvádí Gavora, kvantitativní výzkum je založen na práci s numerickými údaji. Prošetřuje míru výskytu jevů. Všechny tyto numerické údaje jsou možné matematicky zpracovat. Tyto číselné údaje je možné sčítat, vypočítat jejich průměr či je vyjádřit v procentech. Cílem kvantitativně orientovaného výzkumu je vysvětlit jevy nebo ověřit teorii. Gavora upozorňuje i na postoj výzkumníka k jevům. Výzkumník kvantitativně orientovaného výzkumu má snahu si držet odstup od zkoumaných jevů. Pro tuto metodu je typickou formou sběru dat standardizovaný rozhovor nebo experiment. (Gavora, 2010, s. 35-38)

Výzkumné šetření bylo realizováno prostřednictvím dotazníkového šetření, které bylo zvoleno z důvodu, že se může dostat k většímu počtu respondentů, než je tomu například u rozhovoru. Dotazník byl šířen elektronickou formou, prostřednictvím služby Formuláře Google, díky tomu bylo možné oslovit respondenty z různých částí Kraje Vysočina a vyplnit dotazník v krátkém časovém období. Dotazníkové šetření probíhalo během měsíce března 2021.

Dotazník obsahoval celkem 18 otázek a byl rozdělen na dvě části. První část byla zaměřena na demografické údaje, a to konkrétně na pohlaví, věk, bydliště a dosažené vzdělání. Druhá část dotazníku byla tvořena otázkami zaměřenými na trest domácího vězení. Dotazník byl tvořen především z uzavřených otázek. Pouze dvě otázky byly pro respondenty otevřené. První otevřená otázka se dotazovala respondentů na věk. Ve druhé otázce se respondenti mohli vyjádřit k tomu, proč by raději upřednostnili trest odnětí svobody před trestem domácího vězení.

4.3 Transformace dílčích otázek do dotazníku

Tabulka č.1: Transformační tabulka

Dílčí výzkumné otázky vycházejí ze stanovených cílů.

Dílčí výzkumné otázky	Indikátor	Dotazníková otázka
DVO I: Má podle veřejnosti trest domácího vězení na pachatele stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody?	Názor na nápravný účinek	DO č. 5: Domníváte se, že trest domácího vězení má na odsouzeného stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody? DO č. 10: Domníváte se, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti?
DVO II: Upřednostnila by veřejnost trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody?	Postoj k domácímu trestu	DO č. 6: Upřednostnili byste v některých případech trestných činů trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody? DO č. 7: Pokud ne, z jakého důvodu? DO č. 18: Vnímáte zavedení trestu domácího vězení jako pozitivní krok?

<p>DVO III: Upřednostnila by veřejnost trest domácího vězení z důvodu finančních nákladů státu?</p>	<p>Volba trestu kvůli snížení nákladů státu za odsouzené</p>	<p>DO č. 8: Upřednostnili byste trest domácího vězení z důvodu menších finančních nákladů státu?</p>
<p>DVO IV: Měla by veřejnost obavy z odsouzeného s uloženým trestem domácího vězení?</p>	<p>Postoj k odsouzenému</p>	<p>DO č. 12: Pokud by se ve vašem okolí objevil odsouzený s uloženým trestem domácího vězení, měli byste z takového člověka obavy?</p>
<p>DVO V: Jaké má veřejnost znalosti o podmínkách výkonu trestu domácího vězení?</p>	<p>Znalosti podmínek trestu</p>	<p>DO č. 13: Na jak dlouhou může soud pachateli uložit trest domácího vězení?</p> <p>DO č. 14: V čem dle Vás spočívá trest domácího vězení?</p> <p>DO č. 15: Na jaký trest lze přeměnit trest domácího vězení?</p> <p>DO č. 16: Kdo provádí kontrolu výkonu trestu domácího vězení?</p>
<p>DVO VI: Domnívá se veřejnost, že kontrola výkonu trestu skrze náramky je dostatečná a slyšela o jejich zavádění?</p>	<p>Kontrola skrze elektronické náramky</p>	<p>DO č. 11: Domníváte se, že kontrola odsouzeného za pomoci elektronických náramků je dostatečná?</p>

		DO č. 17: Doslechl/a jste se o kontrole odsouzených skrze elektronické náramky?
--	--	--

4.4 Stanovení hypotéz

Výzkumné šetření se zabývá názorem a povědomí neodborné veřejnosti Kraje Vysočina o výkonu trestu domácího vězení. Domácí vězení je v českém soudnictví poměrně málo využívaný trest pro pachatele přečinů. Jak již bylo zmíněno, výzkumné šetření se opírá o výpovědi veřejnosti Kraje Vysočina.

Cílem výzkumného šetření je zjistit názory a vědomosti neodborné veřejnosti Kraje Vysočina o trestu domácího vězení a uvést jejich stanoviska k tomuto alternativnímu trestu. Veškeré zkoumané jevy uvedené v cíli ověřují poznatky bakalářský a diplomových prací, které se zabývaly alternativním trestem domácího vězení.

Na základě těchto prací bylo pro průzkumné šetření stanoveno 5 hypotéz. Jak uvádí Gavora, hypotéza by měla vycházet z poznatků, které už jsou o jevu známy nebo vychází z praktických zkušeností výzkumníka. (Gavora, 2010, s. 63)

- **Hypotéza č. 1:** Nejméně 70 % respondentů se domnívá, že trest domácího vězení nemá na odsouzeného stejný nápravný účinek jako trest výkonu odnětí svobody.
- **Hypotéza č. 2:** Alespoň 30 % respondentů se domnívá, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti.
- **Hypotéza č.3:** Alespoň polovina respondentů je obeznámena s podmínkami výkonu trestu domácího vězení.
- **Hypotéza č. 4:** Více než polovina respondentů by neměla obavy z pachatele ve výkonu trestu domácího vězení.
- **Hypotéza č. 5:** Alespoň polovina respondentů se domnívá, že kontrola za pomoci elektronických náramků je dostatečná.

Každá hypotéza má základ v již provedeném výzkumném šetření.

Hypotéza č. 1: Nejméně 70 % respondentů se domnívá, že trest domácího vězení nemá na odsouzeného stejný nápravný účinek jako trest výkonu odnětí svobody.

První hypotéza má základ ve výzkumném šetření bakalářské práce s názvem Trest domácího vězení z pohledu veřejnosti Pardubického kraje. (Sedliská, 2013, s. 52) Autorka se zde zabývala otázkou nápravného účinku trestu domácího vězení a výkonu trestu odnětí svobody. Z výzkumného šetření vyplynulo, že 74 % respondentů se domnívalo, že trest odnětí svobody je mnohem účinnějším trestem než trest domácího vězení.

- **Hypotéza č. 2:** Alespoň 20 % respondentů se domnívá, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti.

Druhá hypotéza se opět opírá opět o stejné výzkumné šetření Trest domácího vězení z pohledu veřejnosti Pardubického kraje. (Sedliská, 2013, s. 50) Z výzkumného šetření vyplynulo, že 64 % respondentů uvedlo, že recidivě lze předcházet, jak výkonem trestu domácího vězení, tak i prostřednictvím výkonem trestu odnětí svobody. Pouhých 5 % respondentů odpovědělo, že pouze za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti.

- **Hypotéza č. 3:** Alespoň polovina respondentů je obeznámena s podmínkami výkonu trestu domácího vězení.

Třetí hypotéza byla inspirována výzkumným šetřením bakalářské práce Alternativní tresty-domácí vězení. (Smudková, 2015, s. 45) Autorka se v práci zabývala otázkou, zda veřejnost zná podmínky výkonu trestu domácího vězení. Z jejího šetření vplynulo, že podmínky výkonu trestu domácího vězení nejsou veřejnosti příliš známé.

- **Hypotéza č. 4:** Více než polovina respondentů by neměla obavy z pachatele ve výkonu trestu domácího vězení.

Čtvrtá hypotéza vyplývá opět z výzkumného šetření bakalářské práce trest domácího vězení z pohledu veřejnosti Pardubického kraje. (Sedliská, 2013, s. 53) Z autorčina výzkumného šetření vyplynulo, že 43 % respondentů odpovědělo, že by z pachatele ve výkonu trestu domácího vězení strach nemělo, protože měli za to, že by jim žádné nebezpečí nehrozilo.

- **Hypotéza č. 5:** Alespoň polovina respondentů vnímá zavedení trestu domácího vězení do trestního práva v České republice pozitivně.

Poslední hypotéza se opírá o výzkumné šetření Trest domácího vězení v trestním právu. (Drašněrová, 2016) Z tohoto výzkumného šetření vyplynulo, že 83 % respondentů se zavedením trestu do české právní úpravy souhlasí.

4.5 Analýza a interpretace výsledků

V následující podkapitole jsou shrnuty výsledky výzkumného šetření, které byly zjištěny za pomoci dotazníkového šetření. Jak již bylo zmíněno, výzkumné šetření bylo realizováno v Kraji Vysočina. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 301 respondentů. Pro výzkumné šetření byly využity všechny vyplněné dotazníky. Dotazované osoby odpovídaly na celkem 18 otázek, které se týkaly demografických údajů a trestu domácího vězení.

- **Otázka č. 1: Vaše pohlaví:**

Tabulka č. 2: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Muži	80	26,6 %
Ženy	221	73,4 %
Celkem	301	100 %

Dotazník vyplnilo celkem 301 respondentů, z toho 221 (73,4 %) žen a 80 (26,6 %) mužů.

- **Otázka č. 2: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:**

Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní	37	12,3 %
Střední odborné s výučním listem	48	15,9 %
Střední s maturitní zkouškou	121	40,2 %
Vyšší odborné vzdělání	17	5,6 %

Vysokoškolské vzdělání	78	25,9 %
Celkem	301	100 %

Druhá otázka dotazníku slouží pro charakteristiku výzkumného vzorku. Výzkumné šetření ukázalo, že největší počet respondentů, tedy 40,2 % mělo dosažené středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili respondenti s ukončeným vysokoškolským vzděláním 25,9 %. Další skupinu s 15,9 % tvořili respondenti, kteří uvedli jako nejvyšší dosažené vzdělání střední odborné vzdělání s výučním listem. Základního vzdělání dosáhlo 12,3 % respondentů. Vyšší odborné vzdělání uvedlo pouze 5,6 %.

- **Otázka č. 3: Bydliště:**

Tabulka č. 4: Bydliště

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Město	162	53,8 %
Vesnice	139	46,2 %
Celkem	301	100 %

Pro charakteristiku výzkumného vzorku sloužila i třetí otázka dotazníku. 162 (53,8 %) respondentů uvedlo, že bydlí ve městě. 139 (46,2 %) respondentů uvedlo, že bydlí na vesnici.

- **Otázka č. 4: Kolik je Vám let?**

Tabulka č. 5: Věk respondentů

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
Méně než 26 let	89	30 %
26-35 let	72	24 %

36-45 let	55	18 %
46-55 let	60	20 %
Více než 55 let	25	8 %
Celkem	301	100 %

Čtvrtá otázka dotazníku zjišťovala věk respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Všichni respondenti byli starší věku osmnácti let. Pro zjištění přesného věku respondentů byla otázka otevřená. Poté byli respondenti rozděleni do věkových škál, které byly vytvořeny podle Chrásky. (Chráska, 2007. s 176) Průměrný věk respondentů činil 35 let. Z tabulky vyplývá, že ve výzkumném šetření byla početně nejvíce zastoupena věková kategorie méně než 26 let, a to 89 respondentů, což představuje 30 %. Srovnatelná byla skupina osob ve věku 26-35 let, což činilo 24 %. Další srovnatelné skupiny byly skupiny respondentů ve věku 36-45 let a 46-55 let. Tyto dvě skupiny představovaly 18 % a 20 %. Nejmenší počet zastoupení měla skupina ve škále více než 55 let, kde odpovědělo pouze 25 osob, jednalo se pouze o 8 %.

- **Otázka č. 5: Domníváte se, že trest domácího vězení má na odsouzeného stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody?**

Tabulka č. 6: Nápravný účinek na odsouzeného

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Domácí vězení má vyšší	34	11,3 %
Trest odnětí svobody má vyšší	284	82,4 %
Oba mají stejný účinek	19	6,3 %
Celkem	301	100 %

U otázky č. 5 měli obyvatelé Kraje Vysočina odpovědět, zda se domnívají, že trest domácího vězení má na stejný nápravný účinek jako odnětí trestu svobody. Nadpoloviční většina (82,4 %) respondentů odpověděla, že trest výkon odnětí svobody má na odsouzenou osobu vyšší nápravný účinek. Naopak pouze 11,3 % dotazovaných osob se domnívalo, že trest domácího vězení má na odsouzeného vyšší nápravný účinek než výkon trest odnětí svobody. A pouhých 6,3 % respondentů uvedlo, že trest domácího vězení má stejný nápravný účinek jako trest odnětí svobody. Tato otázka se vztahuje k **hypotéze č. 1: Nejméně 70 % respondentů se domnívá, že trest domácího vězení nemá na odsouzeného stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody.** Tato hypotéza byla potvrzena. Konkrétně 82,4 % respondentů odpovědělo, že se domnívají, že trest odnětí svobody má vyšší nápravný účinek. Pouze 6,3 % dotazovaných odpovědělo, že oba tyto tresty mají stejný nápravný účinek.

- **Otázka č. 6: Upřednostnili byste v některých případech trestných činů trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody?**

Tabulka č. 7: Upřednostnění trestu domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	257	85,4 %
Ne	44	14,6 %
Celkem	301	100 %

Šestá otázka se respondentů dotazovala, zda by respondenti v některých případech trestných činů, raději upřednostnili trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody. Z tabulky vyplývá, že 85,4 % respondentů by dala přednost tomuto alternativnímu trestu před trestem odnětí svobody. Pouhých 14,6 % dotazovaných by volila možnost trestu odnětí svobody.

- **Otázka č. 7: Pokud jste odpověděli NE, z jakého důvodu byste tento trest neupřednostňovali? Prosím napište stručně Váš názor.**

Tabulka č.8: Důvody proč by respondenti neupřednostňovali trest domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Domácí vězení není trest	15	37 %
Zařízení VTOS má větší nápravný účinek	17	41 %
Domácí vězení nemá stejný morální účinek	3	7 %
V domácím vězení má odsouzený větší volnost, nevystupuje ze své komfortní zóny	6	15 %
Celkem	41	100 %

Tato otázka byla otevřená. Odpovědi respondentů byly rozděleny do čtyř skupin podle společných znaků, které byly uvedeny v odpovědích. Z 301 respondentů na tuto otevřenou otázku odpovědělo pouze 41 osob, tedy 13,6 % ze všech dotazovaných. Nejvíce dotazovaných osob odpovědělo, že dle jejich názoru má výkon trestu stále větší nápravný účinek než výkon trestu domácího vězení. U těchto odpovědí velmi často zazníval názor, že výkon trestu odnětí svobody je efektivnější, pachatel trestného činu by neměl být na svobodě, dále že vězni v domácím prostředí chybí vězeňský řád. Další skupina dotazovaných má za názor, že trest domácího vězení není pro odsouzeného vůbec žádný trest. Jednalo se o 37 % z 41 respondentů, kteří na tuto otevřenou otázku odpověděli. Dalších 15 % z 41 respondentů se domnívalo, že odsouzený při výkonu domácího vězení má větší volnost a nemusí vystoupit ze své komfortní zóny.

U těchto odpovědí se často opakoval názor, že se člověk nachází ve svém prostředí, a tudíž nemá potřebu zpytovat své svědomí. Poslední skupina dotazovaných se domnívala, že domácí vězení nemá stejný morální efekt jako výkon trestu odnětí svobody. Jednalo se o 7 z 41 respondentů.

- **Otázka č. 8: Upřednostnili byste trest domácího vězení z důvodu menších finančních nákladů státu?**

Tabulka č. 9: Upřednostnění trestu domácího vězení z důvodů nákladů státu

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	196	65,1 %
Ne	105	34,9 %
Celkem	301	100 %

Tato otázka byla opět uzavřená. Otázka zjišťovala, zda má výše finanční nákladů státu vliv na upřednostnění trestu domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody. 65,1 % z dotazovaných osob by upřednostnilo trest domácího vězení z důvodu menších finančních nákladů státu. 34,9 % respondentů by ani z toho to důvodu neupřednostnila trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody.

- **Otázka č. 9: Souhlasíte se zaváděním alternativních trestů do trestního zákoníku České republiky?**

Tabulka č. 10: Zavádění alternativních trestů do právního řádu ČR

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	184	61,1 %
Ne	15	15 %
Nevím	72	23,9 %
Celkem	301	100 %

Devátá otázka měla za úkol zjistit, zda respondenti souhlasí se zaváděním alternativních trestů do právního řádu České republiky. Více jak polovina respondentů odpověděla, že by se zaváděním alternativních trestů do českého právního řádu souhlasila. Jednalo se o 61,1 % osob. 23,9 % dotazovaných na tuto otázku odpovědělo, že neví. A pouhých 15 % se zaváděním alternativních trestů nesouhlasilo.

- **Otázka č. 10: Domníváte se, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti?**

Tabulka č. 11: Trest domácího vězení a předcházení další trestné činnosti

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	160	53,2 %
Ne, pouze prostřednictvím trestu odnětí svobody	141	46,2 %
Celkem	301	100 %

Desátá otázka zjišťovala, zda se respondenti domnívají, že lze díky trestu domácího vězení předcházet další trestné činnosti. Z výsledků vyplývá, že 53,2 % respondentů se domnívá, že díky tomuto alternativnímu trestu lze předcházet další trestné činnosti. Naopak 46,2 % dotazovaných osob není přesvědčena o tom, že lze díky trestu domácího vězení předcházet další trestné činnosti. Tato otázka se vztahovala k **hypotéze č. 2: Alespoň 20 % respondentů se domnívá, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti.** Tato hypotéza byla potvrzena. 53,2 % na tuto otázku odpověděla, že se díky trestu domácího vězení lze předejít páčání další trestné činnosti.

- **Otázka č. 11: Domníváte se, že kontrola odsouzeného za pomoci elektronických náramků je dostatečná?**

Tabulka č. 12: Kontrola odsouzeného za pomoci elektronických náramků

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	124	41,2 %

Ne	95	31,6 %
Nevím	82	27,2 %
Celkem	301	100 %

Jedenáctá otázka zjišťovala, zda se respondenti domnívají, že kontrola odsouzených za pomoci elektronických náramků dostatečná. Skoro polovina dotazovaných osob na tuto otázku odpověděla, že ano. Jednalo se o 41,2 % respondentů. Dále z tabulky vyplývá, že 31,6 % respondentů se domnívalo, že kontrola odsouzeného skrze elektronické náramky není dostatečná. 27,2 % osob odpovědělo na otázku, že neví.

- **Otázka č. 12: Pokud by se ve vašem okolí objevil odsouzený s uloženým trestem domácího vězení, měli byste z takového člověka obavy?**

Tabulka č. 13: Obavy z člověka s uloženým trestem domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, určitě bych se obával/a	14	4,7 %
Ano, asi bych se obával/a	84	27,9 %
Ne, spíše bych se nebál/a	101	33,6 %
Ne, nemyslím si, že by mi hrozilo nebezpečí	102	33,9 %
Celkem	301	100 %

Dvanáctá otázka zjišťovala, zda by respondenti měli strach, kdyby se v jejich okolí vyskytovala osoba s uloženým trestem domácího vězení. 4,7 % osob by se určitě obávalo. 27,9 % respondentů uvedlo, že by se asi obávali. 33,6 % dotazovaných by se spíše nebálo. 33,9 % respondentů by nemělo obavy, že by jim hrozilo nebezpečí. Dvanáctou otázkou byla potvrzena **hypotéza č. 4: Více jak polovina respondentů by neměla obavy z pachatele ve výkonu trestu domácího vězení.** Z výsledků otázky vyplývá, že po součtu odpovědí „Ne, spíše bych se nebál/a“ a „Ne, nemyslím si, že by mi hrozilo nebezpečí“, 67,5 % respondentů by z pachatele ve výkonu trestu domácího vězení, nemělo obavy.

- **Otázka č. 13: Na jak dlouhou dobu může soud pachateli uložit trest domácího vězení?**

Tabulka č. 14: Maximální délka trvání trestu domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Maximálně na 1 rok	136	45,2 %
Na 2 roky	115	38,2 %
Až na 4 roky	50	16,6 %
Celkem	301	100 %

Třináctá otázka zjišťovala, jaké povědomí mají respondenti o trestu domácího vězení. Trest domácího vězení může být, dle platné zákonné úpravy uložen až na dvě léta. Z tabulky tedy vyplývá, že správnou odpověď vědělo 38,2 % respondentů. 45,2 % respondentů si myslelo, že trest domácího vězení může být uložen maximálně na 1 rok. A pouhých 16,6 % dotazovaných osob se domnívalo, že trest domácího vězení lze uložit pachateli až na 4 roky.

- **Otázka č. 14: V čem dle Vás spočívá trest domácího vězení?**

Tabulka č. 15: V čem spočívá dle respondentů trest domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Omezení pohybu osoby	50	16,6 %
Zdržování osoby pouze ve svém obydlí	21	7 %
Zdržování osoby ve svém obydlí a dodržování nařízených povinností a omezení	230	76,4 %
Celkem	301	100 %

Čtrnáctá otázka se respondentů dotazovala, v čem spočívá trest domácího vězení. Z tabulky vyplývá, že 76,4 % z dotazovaných osob se domnívalo, že tento alternativní trest spočívá ve zdržování osoby ve svém obydlí a dodržování nařízených povinností a omezení. 16,6 % respondentů odpovědělo, že domácí vězení spočívá v omezení pohybu osoby. Pouhých 7 % odpovědělo, že trest spočívá pouze ve zdržování osoby pouze ve svém obydlí.

- **Otázka č. 15: Na jaký trest lze přeměnit trest domácího vězení?**

Tabulka č. 16: Přeměna trestu domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Peněžité trest	17	5,6 %
Trest obecně prospěšných prací	104	34,6 %
Trest odnětí svobody	126	41,9 %

Podmíněný trest odnětí svobody	54	17,9 %
Celkem	301	100 %

Otázka směřovala ke zjištění, zda respondenti vědí, na jaký trest lze přeměnit trest domácího vězení. Téměř polovina respondentů odpověděla správně, že tento trest lze přeměnit na trest odnětí svobody. Jednalo se 41,9 % respondentů. Další skupina dotazovaných osob se domnívala, že trest lze přeměnit na trest obecně prospěšných prací. 17,9 % respondentů si myslelo, že trest lze přeměnit na podmíněný trest odnětí svobody. 5,6 % respondentů uvedlo, že se trest domácího vězení může přeměnit peněžitý trest.

- **Otázka č. 16: Kdo provádí kontrolu výkonu trestu domácího vězení?**

Tabulka č. 17: Kontrola výkonu trestu domácího vězení

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Policie ČR	108	35,9 %
Sociální úředník	14	4,7 %
Probační úředník	179	59,5 %
Celkem	301	100 %

Otázka nám měla odpovědět na to, kdo provádí kontrolu trestu domácího vězení. Z tabulky vyplývá, že 59,5 % respondentů odpovědělo správně, že kontrolu trestu provádí probační úředník. Početnou skupinu tvořili respondenti, kteří se domnívali, že kontrolu výkonu trestu domácího vězení provádí Policie ČR. Pouhých 4,7 % odpovědělo, že výkon trestu provádí sociální úředník. S poslední otázkou, která se týkala znalostmi veřejnosti o podmínkách výkonu trestu domácího vězení, byla potvrzena **hypotéza č. 3: Alespoň polovina respondentů je obeznámena s podmínkami výkonu trestu domácího vězení**. Výsledkem tedy je, že více jak polovina respondentů zná základní podmínky pro výkon trestu domácího vězení.

- **Otázka č. 17: Doslechl/a jste se o kontrole odsouzených skrze elektronické náramky?**

Tabulka č. 18: Povědomí o kontrole trestu skrze elektronické náramky

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	58	19,3 %
Ano, ale moc informací nemám	185	61,5 %
Ne	58	19,3 %
Celkem	301	100 %

Cílem otázky bylo zjistit, zda respondenti vědí o možnosti kontroly odsouzených skrze elektronický monitoring. 61,5 % respondentů odpovědělo, že o elektronickém monitoringu vědí, ale nemají moc informací. 19,3 % respondentů odpovědělo, že se o elektronickém monitoringu doslechli. Stejný počet respondentů odpověděl, že se o elektronickém monitoringu nedoslechli.

- **Otázka č. 18: Vnímáte zavedení domácího trestu jako pozitivní krok?**

Tabulka č. 19: Vnímání trestu domácího vězení veřejností

Možnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	152	50,5 %
Ne	54	17,9 %
Nevím	95	31,6 %
Celkem	301	100 %

Poslední otázka měla za úkol zjistit, zda respondenti vnímají zavedení trestu domácího vězení jako pozitivní krok, zda tedy vůbec se zavedením tohoto alternativního trestu souhlasí. 50,5 % respondentů odpovědělo, že ano. 17,9 % dotazovaných osob odpovědělo, že ne. A 31,6 % respondentů vybralo odpověď nevím. Osmnáctou otázkou byla potvrzena **hypotéza č. 5: Alespoň polovina respondentů vnímá zavedení trestu domácího vězení do trestního práva v České republice pozitivně.** Z výsledků osmnácté otázky a stanovené hypotézy č. 3, lze konstatovat, že alespoň polovina respondentů vnímá zavedení trestu domácího vězení pozitivně.

4.6 Vyhodnocení dílčích výzkumných otázek

DVO I: Má podle veřejnosti trest domácího vězení na pachatele stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody? (otázka v dotazníku č.5 a č. 10)

K zodpovězení první dílčí výzkumné otázky byly využity pátá a desátá dotazníková otázka. Z odpovědí na pátou otázku vyplývá, že neodborná veřejnost Kraje Vysočina nepřisuzuje trestu domácího vězení stejný nápravný účinek. Na tuto otázku odpovědělo 284 (85,4 %) respondentů, že dle jejich názoru má výkon trestu odnětí svobody na pachatele vyšší nápravný účinek. Desátá otázka měla za úkol zjistit, zda si respondenti myslí, že skrze trest domácí vězení lze předcházet další trestné činnosti. Z odpovědí respondentů nevyplývala jednoznačná odpověď. 53,2 % respondentů odpovědělo, že skrze domácí vězení lze předejít další trestné činnosti. Ovšem skoro stejný počet respondentů 46,8 % odpovědělo, že trestné činnosti lze předcházet pouze skrze výkon trestu odnětí svobody. Z těchto výsledků je těžké stanovit jednoznačnou odpověď, zda se veřejnost Kraje Vysočina skutečně domnívá, že trest domácího vězení má stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody.

DVO II: Upřednostnila by veřejnost trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody? (otázky v dotazníku č. 6, č.7 a č. 18) Pro vyhodnocení této dílčí výzkumné otázky byly v dotazníku položeny tři otázky. První otázka se dotazovala, zda by upřednostnila v některých případech trestných činů trest domácího vězení. Z výsledků vyplynulo, že 257 (85,4 %) respondentů by v některých případech volila domácí vězení. Sedmá otázka byla otevřená, zde se mohli vyjádřit respondenti, kteří by tento trest neupřednostňovali. Některé odpovědi byly zajímavé. Proto bych zde chtěla některé odpovědi odcitovat. *„Nemůže to mít stejnou váhu jako vězení. Člověk má stále kousek volnosti. Ve vězení mu nikdo nedopřeje domácí prostředí. Určitě některé z mála činů nejsou tak vážná, aby si je člověk musel zdlouhavě odsedět ve vězení. Občas by to chtělo adekvátnější délky trestu. Ale nejsem zastáncem toho, aby si dotyčný odnesl "jenom" obojek a byl doma prostředí dělá hrozně moc.“* Další respondent se vyjádřil: *„Být dlouhodobě zavřený doma má zničující účinek především na psychiku, jednak by bylo těžké to neporušit a druhá věc je ta, že ve vězení je celé prostředí uzpůsobené k výkonu trestu, doma nikoli. Být ve vězení doma může být mnohem nepříjemnější zážitek a myslím si, že by nevedl k nápravě.“*

Vyjádření dalšího respondenta: *„Jak by je napravilo, kdyby byli v pohodlí domova, a ještě by je musel někdo obskakovat, když by jim nosil nákup.“*

Další respondent odpověděl: *„Jsem toho názoru, že trest odnětí svobody a pobyt ve vězení má svůj jasný psychologický účinek a měl by mít nápravný účinek. V domácím prostředí má člověk stále extrémní komfort a nemusí ani zdaleka vystoupit ze své komfortní zóny tolik, jako při pobytu ve vězení. Má své prostředí, své věci a také dalek snazší kontakt s okolím-proto si nejsem jistá nápravným efektem domácího vězení.“*

Osmnáctá otázka se dotazovala, zda vůbec veřejnost vnímá zavedení trestu domácího vězení jako pozitivní krok. Na tuto otázku odpovědělo kladně 152 (50,2 %) respondentů. Pouhých 54 (17,9 %) respondentů odpovědělo, že zavedení toho to trestu pozitivně nevnímá.

Z výsledků vyplývá, že veřejnost Kraje Vysočina vnímá trest domácího vězení pozitivně. Trest domácího vězení by v určitých případech volily čtyři pětiny z dotazovaných osob. Důvod proč by respondenti trest domácího nevolili, se velmi často opakoval. Pro většinu dotazovaných trest domácího vězení není trest nebo nemá stejný morální efekt.

DVO III: Upřednostnila by veřejnost trest domácího vězení z důvodu finančních nákladů státu? (otázka v dotazníku č. 8)

Tato otázka měla za úkol zjistit, zda by respondenti pro pachatele více volili trest domácího vězení před výkonem trestu domácího vězení z důvodu nižších finančních nákladů státu. Z šetření vyplynulo, že 196 (65,1 %) osob by tento trest upřednostnili, protože pro stát je tento trest méně finančně náročný. 105 (34,9 %) respondentů by nižší finanční výdaje neovlivnili. Z výsledků tedy vyplývá, že je jasné, že by veřejnost upřednostnila trest domácího vězení z důvodu nižších finančních nákladů státu.

DVO IV: Měla by veřejnost obavy z odsouzeného s uloženým trestem domácího vězení? (Otázka v dotazníku č. 12)

Otázka se dotazovala respondentů, zda by měli obavy z odsouzeného pachatele s uloženým trestem domácího vězení. 102 (33,9 %) respondentů odpovědělo, že by se spíše nebála. 101 (33,6 %) respondentů odpovědělo, že si nemyslí, že by jim ze strany pachatele hrozilo nějaké nebezpečí. 84 (27,9 %) osob by se asi obávalo. Z výsledků šetření lze konstatovat, že většina dotazovaných osob by se pachatele s uloženým trestem domácího vězení nebála.

DVO V: Jaké má veřejnost znalosti o podmínkách výkonu trestu domácího vězení? (Dotazníkové otázky č. 13, č. 14, č. 15, č. 16)

Ke zjištění znalostí veřejnosti Kraje Vysočina, byly v dotazníku uvedeny čtyři otázky. První položená otázka se měla za úkol zjistit, zda veřejnost ví, na jak dlouhou dobu lze uložit trest domácího vězení. 136 (45,2 %) respondentů se domnívalo, že trest domácího vězení lze uložit na 1 rok. 115 (38,2 %) respondentů odpovědělo správně, že trest lze uložit až na 2 roky. 50 (16,6 %) dotazovaných osob se domnívalo, že domácí vězení lze uložit až na 4 roky.

Dále měli respondenti odpovědět, v čem trest domácího vězení spočívá. 230 (76,4 %) respondentů odpovědělo, že domácí vězení spočívá, ve zdržování osoby ve svém obydlí a dodržování nařízených omezení a opatření. 50 (16,6 %) respondentů v dotazníku odpovědělo, že spočívá pouze v omezení pohybu osoby. Pouhých 21 (7 %) respondentů, že se osoba musí zdržovat pouze ve svém obydlí.

V další otázce byli respondenti dotazováni, zda vědí, na jaký trest lze přeměnit trest domácího vězení. 126 (41,9 %) respondentů odpovědělo, že alternativní trest domácího vězení lze přeměnit na trest odnětí svobody. 104 (34,6 %) respondentů se domnívalo, že trest lze změnit na obecně prospěšné práce. 54 (17,9 %) dotazovaných osob uvedlo, že se domácí vězení může proměnit na podmíněný trest odnětí svobody. Jen 17 (5,6 %) osob odpovědělo, že domácí vězení lze přeměnit na peněžitý trest.

Poslední otázka věnovaná znalostem veřejnosti o podmínkách výkonu trestu domácího vězení, se dotazovala, kdo provádí kontrolu výkonu trestu. 179 (59,5 %) osob uvedlo, že kontrolu trestu provádí probační úředník. 108 (35,9 %) respondentů se domnívalo, že kontrolu vykonává Policie ČR. 14 (4,7 %) odpovědělo, že výkon trestu kontroluje sociální pracovník.

Z výsledků bylo zjištěno, že veřejnost Kraje Vysočina nemá nijak velký přehled o podmínkách výkonu trestu domácího vězení. Domnívám se, že tato neznalost plyne především z toho, že si většina veřejnosti myslí, že trest domácího vězení nemá na pachatele velký nápravný účinek a nevnímá ho jako opravdový trest.

DVO VI: Domnívá se veřejnost, že kontrola výkonu trestu skrze náramky je dostatečná a slyšela o jejich zavádění? (Dotazníkové otázky č. 11 a č. 17)

Jedenáctá otázka se respondentů dotazovala, zda je podle jejich názoru kontrola skrze elektronické náramky dostatečná. 124 (41,2 %) respondentů odpovědělo, že tato kontrola je dostatečná. 95 (31,6 %) osob se domnívalo, že kontrola skrze elektronické náramky je nedostatečná. 82 (27,2 %) respondentů odpovědělo, že neví.

Další otázka zjišťovala, zda se respondenti vůbec doslechli o kontrole skrze náramky. 185 (61,5 %) osob odpovědělo, že se o elektronických náramcích doslechlo, ale nemají o ní dostatek informací. 58 (19,3 %) odpovědělo, že se o této kontrole nedoslechli.

Ze získaných dat vyplynulo, že se veřejnost Kraje Vysočina o elektronických náramcích někde doslechla, ale bližší informace o této problematice nemá.

4.7 Shrnutí

Cílem empirické části bylo uvést postoj a povědomí veřejnosti Kraje Vysočina o výkonu trestu domácího vězení. Na začátku výzkumného šetření postoje a povědomí veřejnosti Kraje Vysočina bylo stanoveno pět hypotéz, které sloužily k ověření již stávajících výzkumných šetření, které se zabývaly výkonem trestu domácího vězení a povědomí veřejnosti o tomto alternativní trestu. Všech pět hypotéz tohoto průzkumného šetření se podařilo potvrdit.

První část dotazníku byla zaměřena na demografické údaje respondentů. Bylo zjištěno, že se výzkumného šetření zúčastnilo více žen než mužů a průměrný věk respondentů činil 35 let.

Druhá část dotazníku se respondentů dotazovala na otázky týkající se jejich názoru na trest domácího vězení. Z této části byla dle mého názoru nejvíce směrodatná otázka 7. V této otázce respondenti mohli vyjádřit svůj názor, proč by trest domácího vězení vůbec neupřednostňovali. Z jejich odpovědí vyplynulo, že nepovažují trest domácího vězení jako trest. Domnívají se, že pachatel trestného činu by neměl být vůbec na svobodě a také, že trest domácího vězení je pro pachatele spíše pohoda než potrestání. Já osobně jsem se před začátkem výzkumného šetření domnívala, že veřejnost Kraje Vysočina bude zastávat názor, že represivní tresty jsou účinnějšími tresty než alternativní tresty. Tato domněnka se mi po skončení celého výzkumného šetření potvrdila. Dále se domnívám, že by veřejnost souhlasila i se zvyšováním trestních sazeb za některé trestné činy.

Třetí část výzkumného šetření byla orientována na znalosti veřejnosti Kraje Vysočina o výkonu trestu domácího vězení. Ze šetření vyplynulo, že veřejnost Kraje Vysočina bohužel nemá nějak zvlášť velké vědomosti o tom, jak výkon trestu probíhá a jaké podmínky musí odsouzený dodržovat, aby jeho trest nebyl změněn na trest odnětí svobody. Domnívám se, že by měl stát více vzdělávat své občany v oblasti práva. Neznalost zákona občana přeci neomlouvá.

Při analýze výzkumného šetření mi došlo, že trest odnětí svobody a alternativní tresty nelze vůbec srovnávat. Trest odnětí svobody pachatele tvrdě trestá. Pachatel je odtržen od své rodiny a přátel je, uzavřen v malém uzavřeném prostoru s lidmi, kterým nemůže věřit, je v neustálém psychickém vypětí. Přijde o své zaměstnání, bydlení a především o svoji svobodu. Naopak alternativní tresty člověka o svobodu nepřipraví, pouze ji pouze okleští. Je jakýmsi „vztyčeným prstem“ či šancí pro pachatele se změnit a nepokračovat v další trestné činnosti, protože dalším trestem může být trest odnětí svobody. Pachatel při výkonu alternativních trestů má větší prostor pro zpytování svého svědomí, ve výkonu trestu odnětí svobody dochází k takzvané racionalizaci trestného činu.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala trestem domácího vězení, jejím cílem bylo seznámení se touto problematikou a zjištění, jaké má povědomí a postoj neodborná veřejnost Kraje Vysočina k trestu domácího vězení. V první kapitole byl charakterizován pojem alternativního trestu a důvody pro ukládání těchto trestů. Institut domácího vězení byl čtenářům přiblížen hned v druhé kapitole. Čtenáři byli seznámeni s jeho právní úpravou, podmínkami pro uložení trestu, povinnostmi pachatele a samozřejmě i se samotným výkonem trestu domácího vězení. Využitím trestu domácího vězení by mohlo vést ke snížení recidivy, protože se pachatel vyhne výrazně kriminogennímu prostředí. Tento trest má velký potenciál pozitivně ovlivňovat chování odsouzeného pachatele. Pachatel získává důvěru soudu, že bude vést řádný život a plnit nařízené povinnosti a omezení, je tedy pouze na něm, jak s touto důvěrou naloží. Je, ale nutné si uvědomit, aby mohl být trest domácího vězení více využíván, bylo by nutné navýšení personálního obsazení Probační a mediační služby.

Třetí kapitola specifikovala kontrolou výkonu trestu domácího vězení, která je prováděna za pomoci elektronických náramků nebo namátkovými kontrolami, které provádí probační úředník. V poslední podkapitole teoretické části bakalářské práce byla charakterizována Probační a mediační služba, která neoddělitelně patří k výkonu alternativních trestů.

V empirické části byl použit kvantitativní výzkum, který byl proveden za pomoci dotazníkového šetření. Cílem empirické části bylo zjistit, jaké má povědomí a postoj neodborná veřejnost Kraje Vysočina k trestu domácího vězení. Z výzkumného šetření vyplynulo, že trest domácího vězení je na rozdíl od trestu odnětí svobody méně účinným trestem. A veřejnost k tomuto trestu nemá příliš velkou důvěru, protože pachatel vykonává trest v pohodlí domova. A více tedy souhlasí konceptem retribuční justice, která je zaměřena na potrestání pachatele. Ale i přesto se neodborná veřejnost Kraje Vysočina k trestu domácího vězení staví kladně. Co se týče vědomostí veřejnosti o trestu domácího vězení, lze konstatovat, že veřejnost o tomto trestu bohužel nemá moc informací. Všechny stanovené hypotézy byly potvrzeny. Domnívám se, že cíl bakalářské práce seznámit čtenáře s trestem domácího vězení, jeho výkonem a zjistit jaké názory a povědomí má neodborná veřejnost Kraje Vysočina o tomto trestu, povedl splnit.

Domnívám se, že by veřejnost měla být více informovaná o alternativních trestech a jejich podmínkách či možnostech. Celkově si myslím, že se obecně veřejnost moc nezajímá o trestání pachatelů skrze alternativní tresty.

Bakalářská práce by mohla posloužit k zvýšení informovanosti veřejnosti o trestu domácího vězení a také změně názoru veřejnosti na tento alternativní trest. Ke zvyšování informovanosti veřejnosti by mohlo docházet skrze veřejné přednášky, které by mohly být pořádány samotnou Probační a mediační službou.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

DRAŠTÍK, Antonín a kol., 2015. *Trestní zákoník: komentář*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2 svazky. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7478-790-4.

FRYŠTÁK, Marek, 2012. *Trestní právo procesní*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-160-3.

JANUŠ, Jan a kol., 2020. *Tresty budoucnosti*. 1. vydání. Praha: Info.cz. 125 stran. Právo; 1. ISBN 978-80-907780-0-9.

GAVORA, Peter, JŮVA, Vladimír a HLAVATÁ, Vendula, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

KALVODOVÁ, Věra, 2016. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer. s. 75. ISBN 978-80-7552-163-7.

NOVOTNÝ, Oto a kol., 2004. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.

SOCHŮREK, Jan, 2007. *Kapitoly z penologie. III. díl, Negativní jevy ve vězení*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci. 69 s. ISBN 978-80-7372-205-0.

SOTOLÁŘ, Alexander, ŠÁMAL, Pavel a PŮRY, František, 2000. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H. Beck. s. 275. ISBN 80-7179-350-7.

ŠÁMAL, P. a kol, 2009. *Trestní zákoník I*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck. ISBN: 978-80-7400-190-3.

ŠÁMAL, Pavel, 2010 *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.

ŠÁMAL, Pavel a kol, 2012. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠČERBA, Filip, 2014. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges. 464 s. Teoretik. ISBN 978-80-87576-93-9.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a DOUBRAVOVÁ, Dagmar, 2010. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2.

Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou. Linde. ISBN 978-80-7201-803-1.

VÁLKOVÁ, Helena a kol., 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. xxviii, 636 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-429-2.

Periodika

BOLEDOVIČOVÁ, Lucie, 2013. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, roč. 12, č. 3, s. 63-67. ISSN 1213-5313.

ČÁDOVÁ, Jitka, 2010. Domácí vězení není jen sankce, ale sociální práce. *České vězeňství* [online]. (1), 17 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/%C4%8CV1_2010-web.pdf

KRÁL, Vladimír, 2007. Domácí vězení – další alternativní trest? *Trestněprávní revue*. ročník 6, č. 8, s. 235-238. ISSN 1213-5313.

ŠČERBA, Filip, 2012. Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*, č. 1, s. 3

Sborníky

ŽATECKÁ, Eva a Marek FRYŠTÁK, 2007. Princip restorativní justice v novém trestním zákoníku. In *Days of Public Law*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 649-660, 12 s. ISBN 978-80-210-4430-2.

Legislativa a legislativní dokumenty

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141#f2677775>

Zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#f2066575>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3918312>

Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456#f4062140>

Doporučení CM/Rec (2014) 4, Výboru ministrů členským státům o elektronickém monitoringu [online]. 2014. 6 s. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/download/Mezinarodni_spoluprace_DOPORUCENI_RADY_EVROPY_K_EL_MONITORINGU.pdf

Internetové zdroje

Drašnerová, Nad'a, 2016. *Trest domácího vězení v trestním právu (výsledky průzkumu)*. Dostupné online na <https://trest-domaciho-vezeni-v-tres.vyplnto.cz>.

Elektronický monitoring v kontextu právních předpisů, 2017. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/pravni-uprava-trestu-domaciho-vezeni>

Aktuality a tiskové zprávy, 2021. *Justice.cz: Náramky* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/>

Často kladené dotazy, 2021. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/casto-kladene-dotazy/>

Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2020. *Elektronický monitorovací systém (EMS)* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. 12 s. Dostupné z: https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2019/03/brozura_procteniA5.pdf

Obecné informace, 2017. *Justice.cz: Katalog životních situací* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/alternativni-tresty?clanek=obecne-informace>

Poslání a cíle, 2021. *Probační a mediační služba České republiky* [online]. Praha: © IT STUDIO. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

SEDLISKÁ, Lenka, 2012. *Trest domácího vězení z pohledu veřejnosti Pardubického kraje*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 61 s. (90 985 znaků). Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/20624>. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Jurtíková, Michaela.

SMUDKOVÁ, Nikola, 2015. *Alternativní tresty - domácí vězení* [online]. Hradec Králové. [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/17wnkt/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

ŠTEFÁNIK, Ondřej, 2010. *Cofola 2010: the conference proceedings* [online]. Brno: Masaryk University. [cit. 2021-03-01]. ISBN 978-80-210-5151-5. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2010/files/sankce/Stefanik_Ondrej__1595_.pdf

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Transformační tabulka	36
Tabulka č. 2: Pohlaví respondentů.....	41
Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání	41
Tabulka č. 4: Bydliště	42
Tabulka č. 5: Věk respondentů	42
Tabulka č. 6: Nápravný účinek na odsouzeného.....	43
Tabulka č. 7: Upřednostnění trestu domácího vězení	44
Tabulka č. 8: Důvody proč by respondenti neupřednostňovali trest domácího vězení.....	45
Tabulka č. 9: Upřednostnění trestu domácího vězení z důvodů nákladů státu	46
Tabulka č. 10: Zavádění alternativních trestů do právního řádu ČR	46
Tabulka č. 11: Trest domácího vězení a předcházení další trestné činnosti	47
Tabulka č. 12: Kontrola odsouzeného za pomoci elektronických náramků	47
Tabulka č. 13: Obavy z člověka s uloženým trestem domácího vězení.....	48
Tabulka č. 14: Maximální délka trvání trestu domácího vězení	49
Tabulka č. 15: V čem spočívá dle respondentů trest domácího vězení	50
Tabulka č. 16: Přeměna trestu domácího vězení	50
Tabulka č. 17: Kontrola výkonu trestu domácího vězení	51
Tabulka č. 18: Povědomí o kontrole trestu skrze elektronické náramky	52
Tabulka č. 19: Vnímání trestu domácího vězení veřejností.....	52

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník výzkumného šetření	67
--	----

Přílohy

Příloha 1: Dotazník výzkumného šetření

Dobrý den,

jsem studentkou oboru Sociální patologie a prevence na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. V rámci mé bakalářské práce provádím výzkumné šetření zaměřené na trest domácího vězení. Ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou součástí praktické části bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní. Všem, kteří se do výzkumného šetření zapojí předem děkuji za pomoc a ochotu.

Monika Večeřová

1. Vaše pohlaví
 - a) Muž
 - b) Žena
2. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání
 - a) Základní
 - b) Střední vzdělání s výučním listem
 - c) Střední vzdělání s maturitní zkouškou
 - d) Vyšší odborné vzdělání
 - e) Vysokoškolské vzdělání
3. Bydliště
 - a) Město
 - b) Vesnice
4. Kolik je Vám let?
.....
5. Domníváte se, že trest domácího vězení má na odsouzeného stejný nápravný účinek jako výkon trestu odnětí svobody?
 - a) Trest domácího vězení má vyšší účinek
 - b) Trest odnětí svobody má vyšší účinek
 - c) Oba mají stejný účinek
6. Upřednostnili byste v některých případech trestných činů trest domácího vězení před výkonem trestu odnětí svobody?
 - a) Ano
 - b) Ne

7. Pokud jste odpověděli NE, z jakého důvodu byste tento trest neupřednostňovali? Prosím napište stručně Váš názor. (pokud jste odpověděli ANO, přeskočte tuto otázku)
-
8. Upřednostnili byste trest domácího vězení z důvodu menších finančních nákladů státu?
- a) Ano b) Ne
9. Souhlasíte se zaváděním alternativních trestů do trestního zákoníku České republiky?
- a) Ano b) Ne c) Nevím
10. Domníváte se, že za pomoci trestu domácího vězení lze předcházet další trestné činnosti?
- a) Ano b) Ne, pouze prostřednictvím trestu odnětí svobody
11. Domníváte se, že kontrola odsouzeného za pomoci elektronických náramků je dostatečná?
- a) Ano b) Ne c) Nevím
12. Pokud by se ve vašem okolí objevil odsouzený s uloženým trestem domácího vězení, měli byste z takového člověka obavy?
- a) Ano, určitě bych se obával/a
- b) Ano, asi bych se obával/a
- c) Ne, spíše bych se nebál/a
- d) Ne, nemyslím si, že by mi hrozilo nebezpečí
13. Na jak dlouhou dobu může soud pachateli uložit trest domácího vězení?
- a) Maximálně na 1 rok b) Na 2 roky c) Až na 4 roky
14. V čem dle Vás spočívá trest domácího vězení?
- a) Omezení pohybu osoby
- b) Zdržování osoby pouze ve svém obydlí
- c) Zdržování osoby ve svém obydlí a dodržování nařízených povinností a omezení
15. Na jaký trest lze přeměnit trest domácího vězení?
- a) Peněžitý trest
- b) Obecně prospěšné práce
- c) Trest odnětí svobody
- d) Podmíněný trest odnětí svobody

16. Kdo provádí kontrolu výkonu trestu domácího vězení?
- a) Police ČR b) Sociální pracovník c) Probační úředník
17. Doslechl/a jste se o kontrole odsouzených skrze elektronické náramky?
- a) Ano b) Ne c) Ano, ale moc informací nemám
18. Vnímáte zavedení domácího trestu jako pozitivní krok?
- a) Ano b) Ne c) Nevím